

CHƯƠNG TRÌNH
TRƯỜNG HỌC
KHÔNG RÁC
VÀ HƠN THỂ
NỮA

BẢO
CẢO
NĂM
2024

MỤC LỤC

I. Trường học Không rác và Hơn thế nữa (ZHub)	06
1. Cơ sở hình thành của ZHub	07
2. Kết quả của ZHub từ tháng 3/2021 - tháng 12/2023	08
II. Những thành tựu của ZHub trong năm 2024	10
1. Cơ chế giám sát, đánh giá và học hỏi để đảm bảo tính bền vững của Chương trình	10
a) Cơ chế giám sát có hệ thống	10
b) Cam kết và Đào tạo	10
c) Lắng nghe phản hồi và điều chỉnh	10
d) Hợp tác và Hỗ trợ	10
2. Câu chuyện thành công từ các trường học và trường Đại học tại Hà Nội	11
a) Học viện Chính sách và Phát triển (APD)	11
b) Trường TH, THCS và THPT Thực nghiệm Khoa học Giáo dục (Trường Thực Nghiệm)	11
c) Trường Tiểu học Trung Yên	12
d) Trường Đại học Phenikaa	13
3. Mở rộng mạng lưới ZHub: từ vùng sông Mê Công đến miền núi Việt Nam	14
a) Thành công từ những trường học mạng lưới	14
b) Phối hợp chính thức với các trường thông qua biên bản ghi nhớ kèm theo kế hoạch hoạt động chi tiết	16
c) Khảo sát đầu vào ở mỗi trường học	17
d) Các buổi đào tạo cho học sinh, sinh viên của các trường học và trường Đại học	20
e) Các thử thách học đường lồng ghép giáo dục môi trường	24
f) Mô hình giúp nâng cao nhận thức về rác thải và khuyến khích sử dụng đồ nhựa có trách nhiệm trong trường học	27
4. Từ trường học đến cộng đồng	29
a) Where is your 'R': Thử thách trên Mạng xã hội TikTok	29
b) Phường Hoàng Lâm (trước đây là xã Lâm Động) (TP. Hải Phòng): Cùng xây dựng tương lai Không rác thải	30
c) ZHub GreenUp	31
d) Rác thải ngành thời trang: Lĩnh vực tác động mới của ZHub	31
e) Hội trại Không rác thải và thử thách “Nhà mình có rác gì?” tại trường Tiểu học Tô Hiến Thành	33
III. Những thử thách và giải pháp của Chương trình ZHub	34
1. Lịch trình của các trường học	35
2. Hướng tới thay đổi hành vi của cộng đồng	36
IV. Kế hoạch của ZHub trong năm 2025	38
1. Duy trì và cung cấp hỗ trợ kỹ thuật cho bảy trường học nòng cốt	39
2. Mở rộng mạng lưới trường nòng cốt trong ZHub	40
V. Truyền thông	41
VI. Phụ lục	43
1. Mẫu Biên bản ghi nhớ (tiếng Việt)	43
2. Mẫu Quy định Trường học Không rác thải (tiếng Việt)	43
3. Mẫu giám sát, học tập, đánh giá, thu thập dữ liệu	43

CÁC DANH MỤC VIẾT TẮT

ZHub - Chương trình Trường học Không rác và Hơn thế nữa

GreenHub - Trung tâm Hỗ trợ Phát triển Xanh

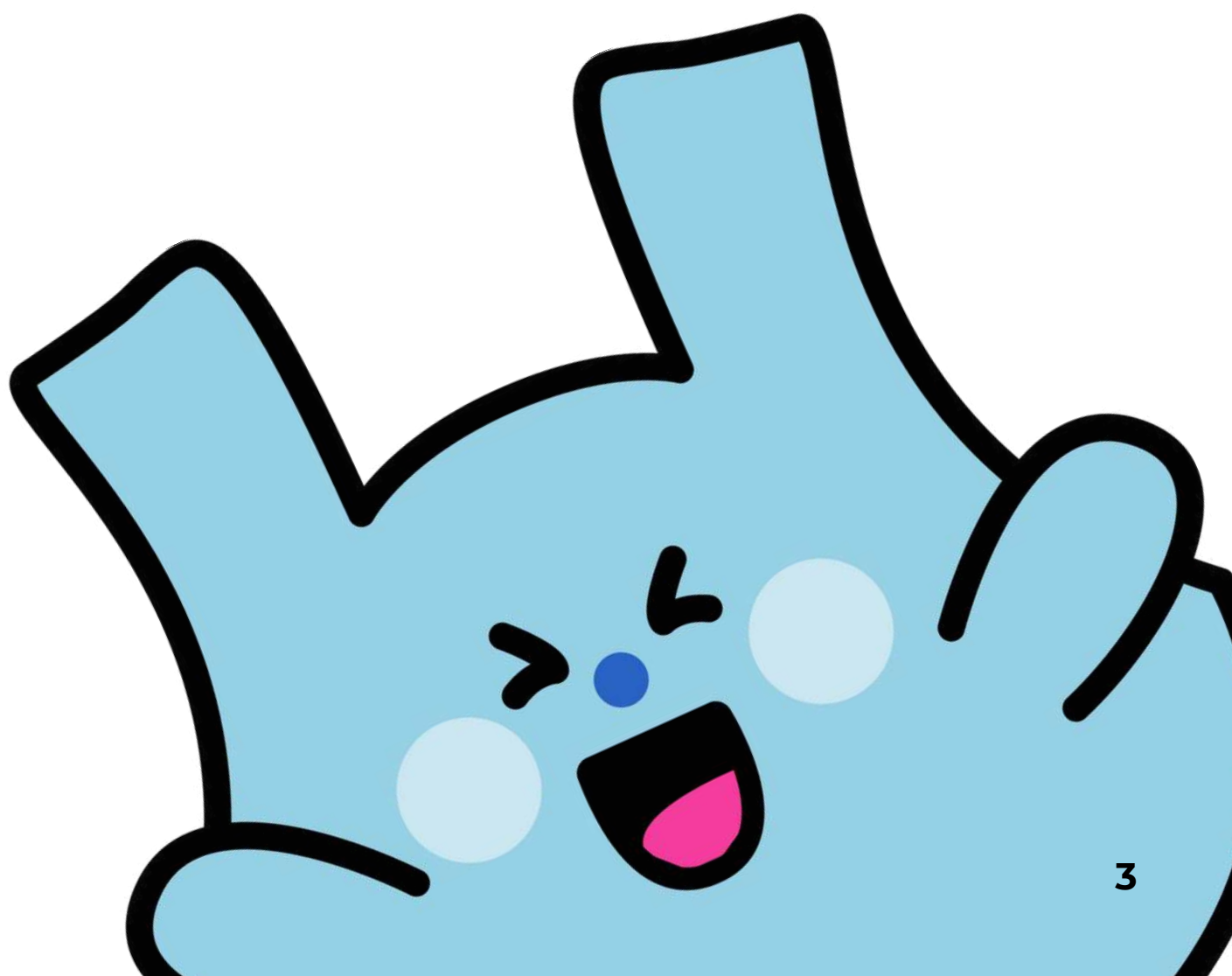
Trường Thực Nghiệm - Trường TH, THCS và THPT Thực nghiệm Khoa học Giáo dục

APD - Học viện Chính sách và Phát triển

MEL - Hệ thống giám sát, Đánh giá và Học hỏi

MRF model - Mô hình phục hồi vật liệu (Material Recovery Facility)

WWF - Tổ chức Quốc tế về Bảo tồn thiên nhiên (World Wild Fund for Nature)

DANH MỤC HÌNH ẢNH

Hình 1: Học sinh trường Tiểu học Tô Hiến Thành phân loại rác thải vào thùng rác tại trường	06
Hình 2: Bãi đốt rác gần Trường Phổ thông dân tộc bán trú Tiểu học và Trung học cơ sở (TH & THCS) Phiêng Luông, huyện Bắc Mê, thành phố Hà Giang	07
Hình 3: Học sinh ủ rác hữu cơ thành phân bón tại Trường Tiểu học Trung Yên	08
Hình 4: Một học sinh APD với chiếc túi đựng máy tính xách tay mới được làm từ vật liệu tái chế	08
Hình 5: Sinh viên Học viện Chính sách và Phát triển trải nghiệm tái chế quần jean trong workshop do GreenHub tổ chức	10
Hình 6: Thùng rác hình con cá được thiết kế để thu gom rác thải tái chế tại APD	11
Hình 7: Học sinh tiểu học tại trường Thực Nghiệm tham gia lớp học Phân loại rác thải, và được ghi hình bởi kênh VTV 1 - Kênh Truyền hình Quốc gia Việt Nam	11
Hình 8: Mô hình MRF tại Trường Tiểu học Trung Yên, nơi học sinh học ủ phân hữu cơ và các bài học khác về môi trường hàng tháng	12
Hình 9: Các sinh viên trường Đại học Phenikaa trình bày ý tưởng kinh doanh bền vững tại Thử Thách “Ý tưởng Khởi nghiệp xanh 2024”	13
Hình 10: Bộ thẻ phân loại rác được áp dụng vào những buổi sinh hoạt ngoại khóa của sinh viên Đại học Phenikaa	13
Hình 11: Các buổi đào tạo của ZHub về Không rác thải tại Trường Đại học Phenikaa được sinh viên nhà trường hưởng ứng và tham gia nhiệt tình	13
Hình 12: Cán bộ GreenHub thảo luận về các vấn đề sức khỏe thường gặp của học sinh dân tộc thiểu số với các em tại Trường Phổ thông dân tộc bán trú TH & THCS Phiêng Luông, huyện Bắc Mê, tỉnh Hà Giang	14
Hình 13 - 14: Đại diện Sở GD&ĐT và các trường học trên địa bàn tỉnh Phú Yên nhiệt tình đóng góp ý kiến để hoàn thiện Bộ tiêu chí ZHub tại hội thảo tham vấn	15
Hình 15: Giám đốc GreenHub và Hiệu trưởng Trường Mầm non Lâm Động ký kết Biên bản ghi nhớ dưới sự chứng kiến của Ủy ban nhân dân phường Hoàng Lâm và các đối tác liên quan	16
Hình 16: Trường Tiểu học Tô Hiến Thành, GreenHub, Clear Rivers và Sở Tài nguyên và Môi trường TP Cần Thơ chính thức ký kết triển khai mô hình Trường học không rác thải	16
Hình 17 - 18: Cán bộ GreenHub hướng dẫn học sinh Trường Tiểu học Chi Lăng thực hành kiểm đếm chất thải rắn sinh hoạt tại trường	17
Hình 19: Học sinh Trường Tiểu học Tô Hiến Thành phấn khởi khi khuôn viên trường có thùng phân loại rác vô cùng đẹp mắt	18
Hình 20: Chuyên gia môi trường của GreenHub hướng dẫn giáo viên trường Mầm non Lâm Động sử dụng thùng ủ phân hữu cơ tại trường	18
Hình 21: Học sinh trường Tiểu học Chi Lăng học cách phân loại rác thải qua hình ảnh	19
Hình 22: Túi ni lông và cốc, thìa, đĩa nhựa dùng một lần phần lớn được thải ra từ bữa sáng và bữa trưa của học sinh tại Trường Tiểu học Chi Lăng	19
Hình 23: Trường Tiểu học Chi Lăng là trường có tỷ lệ vứt bỏ túi ni lông cao nhất trong số các trường nòng cốt của ZHub, với 21%, tiếp theo là cốc nhựa dùng một lần (PP) với 18%.	19
Hình 24: Học sinh trường Tiểu học Chi Lăng hào hứng chia sẻ suy nghĩ sau buổi học về môi trường cùng chuyên gia GreenHub	20
Hình 25: Chuyên gia môi trường sử dụng bộ thẻ phân loại rác thải để tập huấn cho sinh viên Đại học Phenikaa về phân loại rác thải	21
Hình 26: Sinh viên Đại học Phenikaa hăng hái đóng góp ý tưởng về mô hình phân loại rác thải tại trường trong buổi tập huấn	22
Hình 27: Một số sản phẩm dự thi của sinh viên Đại học Phenikaa trong thử thách “BINNOVATION: Sáng tạo thùng rác tái chế”	24
Hình 28: Cầu thủ sử dụng bình nước 20L và cốc tái sử dụng trong trận đấu, thay thế chai nhựa dùng một lần	25
Hình 29: Đội bóng đá nữ trong một trận đấu của Giải bóng đá "APD Cup - Giải bóng Không rác thải"	25
Hình 30 - 31 - 32: Sinh viên trường Đại học Phenikaa trình bày và thảo luận ý tưởng với các thí sinh khác trong Thử thách “Ý tưởng Khởi Nghiệp Xanh 2024”	26
Hình 33: Thùng rác Nystic lần đầu tiên được triển khai tại Trường Mầm non Lâm Động và nhận được sự hưởng ứng nhiệt tình của học sinh và giáo viên	27

Hình 34 - 35 - 36: Tranh tường về môi trường được vẽ ở cầu thang nơi học sinh thường xuyên đi qua tại trường Tiểu học Chi Lăng	27
Hình 37: Cán bộ GreenHub đào tạo sinh viên Đại học Phenikaa về cách phân biệt các loại rác thải	28
Hình 38: Sinh viên Đại học Phenikaa thực hành phân loại rác thải với mô hình do GreenHub lắp đặt	28
Hình 39: Bạn Tăng Thị Tuyết Nhi và Tăng Thị Phương Nghi - Hai học sinh cầm diều đạt giải Nhì trong cuộc thi	29
Hình 40: Bạn Trương Tùng Linh, người chiến thắng thử thách	29
Hình 41: Hoạt động vẽ tranh tường tạo phường Hoàng Lâm đã nhận được sự hưởng ứng và tham gia của Đoàn Thanh niên địa phương (huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng)	30
Hình 42: Các quan chức chính quyền địa phương cũng nhiệt tình đóng góp vào các sản phẩm truyền thông cộng đồng cho địa phương	30
Hình 43: Các bạn học sinh, sinh viên phân loại và kiểm đếm thành phần rác trong hoạt động ZHub GreenUp (2023)	31
Hình 44: Các sinh viên APD tập trung sáng tạo các sản phẩm tái chế thú vị từ những chiếc quần jean cũ	31
Hình 45-46-47-48: Sinh viên tại APD say mê thực hành tại Workshop tái chế vải jean	32
Hình 49: Phụ huynh cùng tham gia Trại trải nghiệm Không rác với các con	33
Hình 50: Các em học sinh xuất sắc nhất nhận quà từ Công ty TNHH Lon Nước giải khát TBC-Ball Việt Nam, GreenHub và Ban Giám hiệu nhà trường trong thử thách “Nhà mình có rác gì?”	33
Hình 51: các bạn học sinh hào hứng đối các vật dụng tái chế để lấy các món quà thân thiện với môi trường tại Hội trại Trải nghiệm Không rác	33
Hình 52: Phụ huynh và học sinh tham gia vẽ tranh tường chủ đề bảo vệ môi trường tại trường Mầm non Lâm Động	34
Hình 53: Thử thách “Where is your ‘R’?”, tổ chức cho thanh thiếu niên trên khắp Việt Nam, ghi lại những hành động hàng ngày của mình góp phần bảo vệ môi trường	35
Hình 54: Học sinh trường Thực Nghiệm chia sẻ sản phẩm tranh tường của mình trong thử thách “Thiết kế báo tường: Chủ đề Trường học Không rác”	35
Hình 55: Cán bộ GreenHub tặng quà cho các em nhỏ trúng thưởng minigame Phân loại rác thải trong sự kiện tại phường Hoàng Lâm	38
Hình 56: Học sinh tại trường Tiểu học Chi Lăng đánh giá trực quan buổi tập huấn Không rác thải	39
Hình 57: Cán bộ GreenHub và học sinh trường Tiểu học Chi Lăng, tham gia vẽ tranh tường tại trường với chủ đề rác thải và phân loại rác thải	39
Hình 58: Học sinh trường Tiểu học Tô Hiến Thành tham gia một lớp học về quy tắc 5Rs trong Không rác thải với chuyên gia từ GreenHub	40

Hình 1: Học sinh trường Tiểu học Tô Hiến Thành phân loại rác thải vào thùng rác tại trường

I. Trường học Không rác và Hơn thế nữa (ZHub)

Khi học sinh, sinh viên trở thành những nhà lãnh đạo môi trường

Hình 2: Bãi đốt rác gần Trường Phổ thông dân tộc bán trú Tiểu học và Trung học cơ sở (TH & THCS) Phiêng Luông, huyện Bắc Mê, thành phố Hà Giang

1. Cơ sở hình thành của ZHub

Cùng với sự tăng trưởng kinh tế nhanh chóng, đô thị hóa, thay đổi lối sống và tiêu dùng ở Việt Nam, vấn đề chất thải rắn đã chuyển biến phức tạp, gây ra nhiều rủi ro về sức khỏe và môi trường. Ô nhiễm chất thải rắn, đặc biệt là ô nhiễm nhựa, đã trở thành mối đe dọa trực tiếp đến không khí, đất và nước của Việt Nam trên khắp các thành phố và vùng nông thôn.

Trẻ em, đặc biệt là trẻ em gái, rất dễ bị tổn thương trước tác động tiêu cực của rác thải và ô nhiễm. Điều này xuất phát từ nhiều yếu tố, bao gồm sự khác biệt về hệ thống tiêu hóa, nội tiết và các cơ quan đang phát triển, khả năng tiếp cận thông tin không đầy đủ và phải tiếp xúc nhiều hơn với các chất ô nhiễm và hóa chất trong thực phẩm, nước, không khí và qua các tương tác với môi trường.

Ngoài ra, theo Luật Bảo vệ Môi trường 2020, "cơ quan, tổ chức, cộng đồng dân cư, hộ gia đình và cá nhân trên lãnh thổ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, bao gồm đất liền, hải đảo, vùng biển, lòng đất và vùng trời" bắt buộc phải phân loại rác thải sinh hoạt tại nguồn và cần được thực hiện chậm nhất ngày 31/12/2024.¹

Trong bối cảnh này, Trung tâm Hỗ trợ Phát triển Xanh (GreenHub) - Tổ chức Khoa học và Công nghệ có chuyên môn về quản lý rác thải rắn và áp dụng các phương pháp tiếp cận Không rác thải², đã xây dựng Chương trình "Trường học Không rác³ và Hơn thế nữa" (ZHub). Mục tiêu của chương trình là giảm thiểu tác động của rác thải, đặc biệt là rác thải nhựa, đối với trẻ em để cải thiện sức khỏe, thói quen tiêu dùng trong cuộc sống và bảo vệ môi trường của trẻ.

ZHub được tài trợ chính bởi Chương trình Let's Reuse⁴ của Công ty TNHH H&M Hennes & Mauritz Việt Nam (H&M Việt Nam) vào năm 2021.

NHẪM ĐẠT ĐƯỢC MỤC TIÊU, ZHUB:

Thúc đẩy lối sống Không rác thải thông qua giáo dục bằng bằng chứng và trải nghiệm

Kết nối cộng đồng với lối sống Không rác thải, khuyến khích sử dụng các sản phẩm thân thiện với môi trường

Xây dựng hệ sinh thái các tổ chức, doanh nghiệp và chính phủ cùng nhau làm việc vì lợi ích chung về môi trường

Phân loại rác ngày càng cấp bách hơn khi Luật Bảo vệ Môi trường 2020 bắt đầu có hiệu lực. Vì vậy, trong năm 2024, GreenHub tập trung vào việc nâng cao nhận thức của học sinh, giáo viên và cộng đồng về vấn đề này.

¹ Luật Bảo vệ môi trường năm 2020, Điều 2, 79. Ban hành theo Luật số 72/2020/QH14, ngày 17 tháng 11 năm 2020 của Quốc hội.

² Không rác thải là tập hợp hành động bảo tồn mọi nguồn tài nguyên bằng cách sản xuất, tiêu dùng, tái sử dụng và thu hồi có trách nhiệm các sản phẩm, bao bì và vật liệu mà không đốt cháy và không thải ra đất, nước hoặc không khí gây nguy hại đến môi trường hoặc sức khỏe con người (Nguồn: Zero waste International Alliance - <https://zwia.org/Zero-waste-definition/>).

³ Trường học không rác thải (hay mô hình Trường học không rác thải) là khái niệm Không rác thải được các trường học và trường đại học triển khai thông qua các hoạt động thực tế của học sinh, giáo viên và nhân viên, nhằm nâng cao nhận thức và giảm thiểu tác động của rác thải đối với môi trường và sức khỏe con người.

⁴ Let's Reuse - Chiến dịch chính thức được H&M Việt Nam phát động từ ngày 25/03/2021 với mức phí thu là 2.000đ/túi giấy, số tiền thu được từ hoạt động này được chuyển đến GreenHub để chung tay hành động vì lối sống xanh, giảm thiểu rác thải và bảo vệ môi trường.

2. Kết quả của ZHub từ tháng 3/2021 - tháng 12/2023

Vào tháng 3/2021, Chương trình ZHub được sáng lập. Trong giai đoạn này, Chương trình ZHub đã thành công trong việc hình thành mạng lưới liên minh vững mạnh, bao gồm:

Bốn trường nòng cốt tại Thủ đô Hà Nội: Học viện Chính sách và Phát triển (APD), Trường Đại học Phenikaa, Trường TH, THCS và THPT Thực nghiệm Khoa học Giáo dục (Trường Thực Nghiệm) và Trường Tiểu học Trung Yên.

Trường học nòng cốt là gì?

Các trường học và trường Đại học nòng cốt trực tiếp sử dụng hỗ trợ tài chính của ZHub để triển khai tại các mô hình Không rác thải do GreenHub phát triển và sử dụng toàn bộ tài liệu của ZHub.

Hình 3: Học sinh ủ rác hữu cơ thành phân bón tại Trường Tiểu học Trung Yên

Hơn 150 trường học và trường Đại học trong mạng lưới tại tỉnh Phú Yên và Hà Giang tham gia củng cố và mở rộng mô hình Không rác thải tại trường.

Trường học mạng lưới là gì?

Các trường học và trường Đại học trong mạng lưới được hưởng lợi từ mạng lưới thông qua việc truy cập và sử dụng các công cụ giảng dạy do ZHub phát triển để mở rộng các mô hình Không rác thải đã có.

Các trường học và trường Đại học trong mạng lưới ZHub nhận được hỗ trợ từ nhiều đơn vị khác nhau như Công ty TNHH Đóng tàu Damen Sông Cấm (thành phố Hải Phòng), Quỹ hợp tác Mekong-Hàn Quốc & Công ty TNHH Lon nước giải khát TBC Ball Việt Nam (thành phố Cần Thơ), Đại sứ quán Thụy Sĩ, Dow Chemical Việt Nam (tỉnh Hà Giang), Pacific Environment, Ocean Conservancy (tỉnh Phú Yên)

Hình 4: Một học sinh APD với chiếc túi đựng máy tính xách tay mới được làm từ vật liệu tái chế

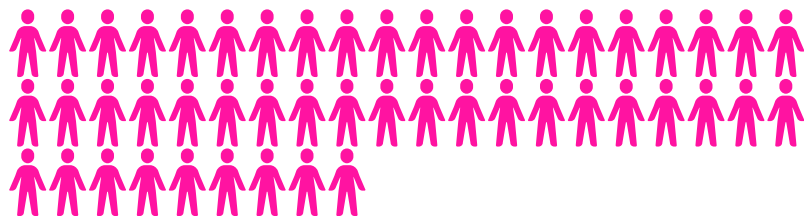
ZHub đã có những bước tiến đáng kể trong việc thúc đẩy các thực hành Không rác thải của học sinh, sinh viên và cộng đồng. Mạng lưới quan hệ đối tác vững mạnh và sự tham gia của các tổ chức giáo dục là nền tảng vững chắc cho việc mở rộng chương trình trong tương lai. Khi Việt Nam đang tiến gần đến thời gian thực hiện phân loại rác thải trên toàn quốc vào đầu năm 2025, các sáng kiến của ZHub sẽ đóng vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy quản lý môi trường và rác thải bền vững trong thế hệ trẻ. Sự hỗ trợ và hợp tác xuyên suốt sẽ rất cần thiết để đạt được các mục tiêu dài hạn của chương trình và giải quyết hiệu quả những thách thức cấp bách về ô nhiễm rác thải.

Từ tháng 3 năm 2021 đến tháng 12 năm 2023, học sinh, sinh viên cùng phụ huynh từ các trường học nông cốt và mạng lưới, đã giúp ZHub đạt được những kết quả ấn tượng, chứng minh tính hiệu quả của việc áp dụng thực hành Không rác thải

Gần

49,000

học sinh, sinh viên

thực hành Không rác thải

79,200

người

tìm hiểu về tác động tiêu cực của rác thải thông qua các kênh truyền thông của ZHub (Facebook, Youtube)

11

Các đối tác bao gồm các trang trại, viện nghiên cứu và trường Đại học đã hợp tác với GreenHub để tăng hiệu quả thu gom rác thải và triển khai các mô hình giảm thiểu rác thải

4

Mô hình phân loại rác thải⁵ được triển khai tại bốn trường học và trường Đại học nông cốt

Hai mô hình ủ phân hữu cơ được lắp đặt tại hai trường học ở Thủ đô Hà Nội, với công suất sản xuất đến

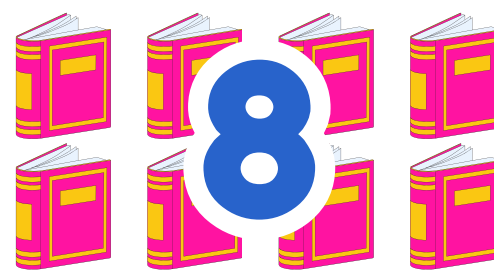
350

kg phân hữu cơ trong một năm

4,600
giáo viên

tham gia các chương trình giáo dục Không rác thải, sử dụng Bộ tiêu chí Trường học Không rác thải

chuyên gia về môi trường và giáo dục đã hợp tác với GreenHub để thiết kế các bài học, chương trình đào tạo, kế hoạch hoạt động Không rác thải và nhiều nội dung khác

Trong một năm học (10 tháng), Trường Tiểu học Trung Yên đã giảm gần

400,000

túi nhựa & khăn giấy ướt

Ngoài ra, ZHub đã phát triển Bộ Tài liệu giáo dục trực quan, bao gồm video về Không rác thải và Quy tắc 5R,⁶ video hướng dẫn phân loại rác thải, bộ thẻ và bảng phân loại rác thải, sổ tay phân loại rác thải tại các trường học.

⁵ Mô hình phân loại rác thải là quy trình tại trường học nhằm phân loại rác thải thành các loại khác nhau dựa trên các đặc điểm như thành phần, tính chất, nguồn gốc và mức độ nguy hại.

⁶ 5R - Viết tắt của Refuse (Từ chối), Reduce (Tiết giảm), Reuse (Tái sử dụng), Recycle (Tái chế) và Rot (Ủ rác). Đây là 5 quy tắc thiết yếu của Zero Waste (Không rác thải) để giảm thiểu rác thải và kéo dài vòng đời của rác (Nguồn: Revolutionizing waste management: Harnessing citizen-driven innovators through open innovation to enhance 5Rs of circular economy - Chanchai Phonthanakitithaworn, Wutthiya Aekthanate Srisathan, Phaninee Naruetharadhol)

II. Những thành tựu của ZHub trong năm 2024

1. Cơ chế giám sát, đánh giá và học hỏi để đảm bảo tính bền vững của Chương trình

Cụ thể, trong năm 2024, GreenHub tập trung vào việc nâng cao nhận thức cho học sinh, sinh viên, giáo viên và cộng đồng về việc phân loại rác thải, vì vấn đề này đang trở nên cấp thiết hơn khi Luật Bảo vệ Môi trường sửa đổi (2020) có hiệu lực từ năm 2025

a) Cơ chế giám sát có hệ thống

Các đánh giá được tiến hành thường xuyên để theo dõi tiến độ của các trường tham gia chương trình trong việc thực hiện các hoạt động Không rác thải, bao gồm: thu thập dữ liệu về rác thải, thực hành biện pháp giảm thiểu rác thải, kêu gọi sự tham gia của học sinh và cán bộ công nhân viên tại trường nhằm theo dõi tiến độ và đưa ra những cải tiến cần thiết.

b) Cam kết và Đào tạo

Các buổi đào tạo liên tục được tổ chức cho học sinh, sinh viên và cán bộ công nhân viên nhà trường, tập trung vào phân loại rác thải, kỹ thuật ủ rác hữu cơ và các thực hành bền vững. Các trường được khuyến khích hợp các sáng kiến Không rác thải vào hoạt động câu lạc bộ do học sinh tổ chức để thúc đẩy tinh thần chủ động và tăng tương tác giữa các học sinh.

c) Lắng nghe phản hồi và điều chỉnh

Các trường học theo dõi và phản hồi hàng tháng cho GreenHub về những thách thức và thành công của họ khi triển khai mô hình. Thông tin này được sử dụng để tinh chỉnh chiến lược và nguồn lực, đảm bảo chúng đáp ứng được nhu cầu cụ thể của từng cơ sở giáo dục.

d) Hợp tác và Hỗ trợ

Quan hệ đối tác với chính quyền địa phương, các tổ chức khoa học, và doanh nghiệp đã giúp chương trình ZHub mở rộng nguồn lực và hỗ trợ cho các sáng kiến phát triển bền vững.

Các sự kiện cộng đồng và hội thảo thường xuyên cũng khuyến khích trường trong mạng lưới ZHub chia sẻ kiến thức và hỗ trợ lẫn nhau.

Hình 5: Sinh viên Học viện Chính sách và Phát triển trải nghiệm tái chế quần jean trong workshop do GreenHub tổ chức

2. Câu chuyện thành công từ các trường học và trường Đại học tại Hà Nội

Bốn trường học và trường Đại học nông cốt đã minh chứng cho thành công và tính bền vững của mô hình Không rác thải:

a) Học viện Chính sách và Phát triển (APD)

Hình 6: Thùng rác hình con cá được thiết kế để thu gom rác thải tái chế tại APD

Thu gom và tái chế

120 kg

chai nhựa trong 1 năm học

Các nỗ lực bền vững

Thúc đẩy các sáng kiến tái chế và sự tham gia của sinh viên vào các hoạt động bảo vệ môi trường.

Phát động và duy trì

Bản tin “Trường học Không rác”

thực hiện bởi câu lạc bộ Marketing của trường

b) Trường TH, THCS và THPT Thực nghiệm Khoa học Giáo dục (Trường Thực Nghiệm)

Hình 7: Học sinh tiểu học tại trường Thực Nghiệm tham gia lớp học Phân loại rác thải, và được ghi hình bởi kênh VTV1 - Kênh Truyền hình Quốc gia Việt Nam

Giảm gần:

300 kg

trong tổng số rác thải của trường trong sáu tháng

(từ 903 kg xuống 605 kg trong thời gian từ tháng 4 đến tháng 9 năm 2024)

Ngoài ra, trường đã chủ động duy trì phân loại rác, ủ rác hữu cơ, ban hành Quy chế Trường học Không rác.

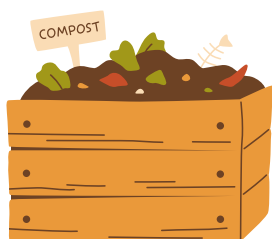
Trường Thực Nghiệm đã thiết lập và duy trì hiệu quả mô hình MRF đầu tiên tại trường học ở Hà Nội, góp phần giảm thiểu lượng rác thải phát sinh trong khuôn viên trường. Đây là mô hình tiềm năng để nhân rộng đến các trường học khác trong thành phố.

Hình 8: Mô hình MRF tại Trường Tiểu học Trung Yên, nơi học sinh học ủ phân hữu cơ và các bài học khác về môi trường hàng tháng

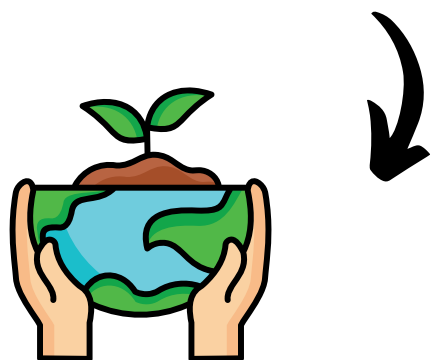
c) Trường Tiểu học Trung Yên

Trường Tiểu học Trung Yên phối hợp cùng ZHub xây dựng mô hình Trường học Không rác từ năm 2022. Sau 02 buổi tập huấn về Khái niệm Không rác thải, quy tắc 5R, trường đã lắp đặt và vận hành mô hình MRF, phân loại, thu gom riêng rác hữu cơ để ủ thành phân bón. Bên cạnh việc duy trì mô hình MRF, trường đã phối hợp với GreenHub để:

Nâng cấp mô hình MRF

Bổ sung chậu hoa và rau sử dụng phân bón từ mô hình MRF

Ứng dụng tính bền vững

Các chậu hoa và rau kể trên được làm từ vật liệu tái chế và được trang trí bắt mắt, giúp tăng tính thẩm mỹ của mô hình MRF và thúc đẩy văn hóa sáng tạo và bền vững trong cộng đồng trường học. Khuôn viên tươi đẹp này truyền cảm hứng tự hào cho học sinh và khuyến khích sự tham gia rộng rãi hơn của cộng đồng vào các sáng kiến về môi trường.

Theo dõi và cải tiến mô hình MRF phù hợp với nhu cầu thực tế

Trong năm 2023, GreenHub đã giúp trường sửa lại 02 ống ủ phân bị hư hại do bão.

Tổ chức hai buổi tập huấn cho 30 học sinh nông cốt

GreenHub đã tổ chức tập huấn kỹ năng ủ rác hữu cơ cho 30 học sinh nông cốt, và các bạn học sinh nông cốt đã thực hiện hướng dẫn lại cho các học sinh khác về kỹ năng này với sự hỗ trợ từ thầy cô. Giúp kiến thức được duy trì và truyền tải đến các thế hệ học sinh tương lai.

d) Trường Đại học Phenikaa

Hình 9: Các sinh viên trường Đại học Phenikaa trình bày ý tưởng kinh doanh bền vững tại Thử Thách “Ý tưởng Khởi nghiệp xanh 2024”

Tổ chức Thử thách “Ý tưởng Khởi Nghiệp Xanh 2024”

nhằm tìm kiếm những ý tưởng sáng tạo, bền vững để giải quyết các thách thức về môi trường thông qua các giải pháp kinh doanh.

Hình 11: Các buổi đào tạo của ZHub về Không rác thải tại Trường Đại học Phenikaa được sinh viên nhà trường hưởng ứng và tham gia nhiệt tình

Ứng dụng tính bền vững

Thông qua thử thách, vai trò của sinh viên Đại học được đề cao, hỗ trợ các em trở thành những người tạo ra sự thay đổi trong cộng đồng và đóng góp vào nền kinh tế tuần hoàn của Việt Nam.

Hình 10: Bộ thẻ phân loại rác được áp dụng vào những buổi sinh hoạt ngoại khóa của sinh viên Đại học Phenikaa

Phát triển Bộ giáo cụ trực quan dành cho học sinh, sinh viên và giáo viên (gồm video, sổ tay, tờ thông tin hướng dẫn phân loại rác)

nhằm trang bị các công cụ giáo dục tiên tiến, tạo điều kiện cho việc giảng dạy hiệu quả

“
Những thành công của
APD, trường Đại học
Phenikaa, Trường
Thực Nghiệm và
trường Tiểu học Trung
Yên cho thấy hiệu quả
của chương trình
trong việc bồi dưỡng
văn hóa sống bền
vững cho học sinh,
sinh viên.
”

3. Mở rộng mạng lưới ZHub: từ vùng sông Mê Công đến miền núi Việt Nam

Năm nay, ZHub đã hợp tác với bốn trường học mới: Trường Tiểu học Chi Lăng (trước đây là trường Tiểu học Bạch Đằng) tại Thành phố Hồ Chí Minh, Trường Tiểu học Tô Hiến Thành tại Thành phố Cần Thơ, Trường Mầm non Lâm Động tại Thành phố Hải Phòng, Trường Phổ thông dân tộc bán trú TH & THCS Phiêng Luông tại Tỉnh Hà Giang (chủ yếu là học sinh dân tộc thiểu số).⁷

a) Thành công từ những trường học mạng lưới

ZHub có một mạng lưới trường học phong phú, được mở rộng hướng đến cho việc cải thiện sức khỏe cộng đồng và môi trường thông qua nâng cao hiệu quả quản lý chất thải. Trải dài từ khu vực miền núi phía Bắc đến đồng bằng sông Mê Công ở phía Nam, mạng lưới ngày càng phát triển này gồm thanh thiếu niên và nhà giáo dục tận tụy trong công tác bảo vệ môi trường.

Trường Phổ thông dân tộc bán trú TH & THCS Phiêng Luông (Trường Phiêng Luông) tại tỉnh Hà Giang

GreenHub và Trường Phổ thông dân tộc bán trú TH & THCS Phiêng Luông đang hợp tác để thay đổi cách quản lý chất thải và nước của cộng đồng. GreenHub phối hợp với nhà trường từ năm 2024, hướng đến việc củng cố kiến thức về môi trường của cộng đồng trường học thông qua các thiết kế hợp tác và học tập trải nghiệm.

Trẻ em ở Bắc Mê phải đối mặt với nhiều thách thức về sức khỏe và môi trường, trầm trọng hơn là nghèo đói và thiếu hụt các nội dung giáo dục môi trường.

Hình 12: Cán bộ GreenHub thảo luận về các vấn đề sức khỏe thường gặp của học sinh dân tộc thiểu số với các em tại Trường Phổ thông dân tộc bán trú TH & THCS Phiêng Luông, huyện Bắc Mê, tỉnh Hà Giang

90% học sinh trường Phiêng Luông đến từ gia đình có hoàn cảnh khó khăn

99% là người dân tộc thiểu số

Theo một khảo sát năm 2024 của GreenHub

40% học sinh của trường không nhận biết được sự khác nhau giữa các loại rác và gần 50% biểu hiện các triệu chứng sức khỏe liên quan đến chất thải hoặc ô nhiễm nguồn nước

Sự hợp tác này khởi đầu hành trình bảo vệ môi trường của trường Phiêng Luông, trang bị cho học sinh và cộng đồng nói chung các kỹ năng và kiến thức để cải thiện hệ thống xử lý chất thải, tiếp cận nước sạch và bảo vệ sức khỏe cũng như môi trường.

⁷ Năm 2024, ZHub nhận được sự hỗ trợ từ Công ty TNHH Đóng tàu Damen Sông Cấm (thành phố Hải Phòng), Quỹ hợp tác Mê Kông - Hàn Quốc và Công ty TNHH Lon nước giải khát TBC Ball Việt Nam (thành phố Cần Thơ), Đại sứ quán Thụy Sĩ, Dow Chemical Việt Nam (tỉnh Hà Giang) cho các trường học mạng lưới.

Và hơn 350 Trường học Mạng lưới tại tỉnh Phú Yên

Các trường học trên toàn tỉnh Phú Yên đã nỗ lực giảm thiểu rác thải theo Bộ tiêu chí ZHub (hướng dẫn kỹ thuật để đạt chuẩn Trường học Không rác thải) do GreenHub và các đối tác xây dựng và được Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Phú Yên ban hành.

Bộ tiêu chí nêu rõ các quy định của trường học và trường Đại học, yêu cầu của nội dung tập huấn, trang thiết bị và truyền thông để triển khai các mô hình Trường học Không rác thải bền vững. Thành công của mô hình Trường học Không rác thải đã thúc đẩy chính quyền tỉnh Phú Yên đề xuất tất cả các trường học áp dụng mô hình Trường học không rác thải vào năm 2025, phân loại và giảm thiểu rác thải, túi ni lông và các vật dụng nhựa dùng một lần⁸.

Hình 13 - 14: Đại diện Sở GD&ĐT và các trường học trên địa bàn tỉnh Phú Yên nhiệt tình đóng góp ý kiến để hoàn thiện Bộ tiêu chí ZHub tại hội thảo tham vấn

ZHub đã phát triển theo cấp số nhân tại tỉnh ven biển Phú Yên, từ một trường học thí điểm Không rác thải tại thành phố Tuy Hòa thành hơn

350 Trường học mạng lưới trong năm 2024

⁸ Bộ tiêu chí được Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Phú Yên ban hành chính thức ngày 04 tháng 3 năm 2023 trong Kế hoạch Hành động “Trường học Không rác thải - Xanh - Sạch - Đẹp - An toàn” giai đoạn 2023-2025.

b) Phối hợp chính thức với các trường thông qua biên bản ghi nhớ kèm theo kế hoạch hoạt động chi tiết

Với bốn trường mới trong năm qua là: Trường Tiểu học Chi Lăng (trước đây là trường Tiểu học Bạch Đằng) tại thành phố Hồ Chí Minh, Trường Tiểu học Tô Hiến Thành tại thành phố Cần Thơ, Trường Mầm non Lâm Động tại thành phố Hải Phòng, Trường Phổ thông dân tộc bán trú TH & THCS Phiêng Luông. Chúng tôi đã xây dựng Biên bản ghi nhớ (MOU) dành riêng cho từng trường học, đồng thời lập kế hoạch hoạt động phù hợp với nhu cầu và thế mạnh cụ thể của các trường học và trường Đại học, chi tiết như sau:

Trường Tiểu học Chi Lăng (trước đây là trường Tiểu học Bạch Đằng) (TP. HCM)

Tiết học trải nghiệm là môn học chính trong chương trình giảng dạy tại Trường Tiểu học Chi Lăng, vì vậy GreenHub đã thiết kế giáo án giảng dạy kết hợp thực hành phân loại rác, tái chế rác, vào tiết học này. Việc này giúp giảm tải gánh nặng về kiến thức cho học sinh, và thời gian chuẩn bị bài giảng của giáo viên.

Trường Tiểu học Tô Hiến Thành (TP. Cần Thơ)

GreenHub đã tận dụng sân trường rộng rãi và lịch sinh hoạt dưới cờ cố định vào mỗi thứ Hai để xây dựng kế hoạch tập huấn cho toàn thể học sinh về phân loại rác thải. Nhận biết của học sinh của trường Tiểu học Tô Hiến Thành đã tăng lên đáng kể sau chỉ hơn 1 tháng triển khai liên tục.

Hình 16: Trường Tiểu học Tô Hiến Thành, GreenHub, Clear Rivers và Sở Tài nguyên và Môi trường TP Cần Thơ chính thức ký kết triển khai mô hình Trường học không rác thải

Hình 15: Giám đốc GreenHub và Hiệu trưởng Trường Mầm non Lâm Động ký kết Biên bản ghi nhớ dưới sự chứng kiến của Ủy ban nhân dân phường Hoàng Lâm và các đối tác liên quan

Trường Mầm non Lâm Động (TP. Hải Phòng)

Để phù hợp với nhu cầu của các em học sinh nhỏ tuổi tại Trường Mầm non Lâm Động, kế hoạch hoạt động với trường được thiết kế vui nhộn, trực quan, và có sự tham gia của phụ huynh. Điều này vừa giúp học sinh học được những kiến thức phù hợp với lứa tuổi, vừa giúp lan tỏa tinh thần bảo vệ môi trường đến lứa tuổi trưởng thành (phụ huynh).

Trường Phổ thông dân tộc bán trú TH & THCS Phiêng Luông (tỉnh Hà Giang)

Việc tiếp cận kiến thức về môi trường còn hạn chế đối với học sinh và cộng đồng tại ngôi trường vùng cao xa xôi này. Các hộ gia đình và trường học có thói quen đốt rác mỗi ngày. Để giải quyết vấn đề trên, kế hoạch hành động của GreenHub và nhà trường bao gồm các hoạt động nâng cao nhận thức về tác hại của việc đốt rác thải đối với sức khỏe con người và môi trường.

c) Khảo sát đầu vào ở mỗi trường học

Khảo sát đầu vào là hoạt động quan trọng để đánh giá kiến thức của học sinh, sinh viên và cán bộ công nhân viên nhà trường, xác định các vấn đề rác thải nổi bật và thu thập dữ liệu để so sánh hiệu suất trong suốt các hoạt động của ZHub. Khảo sát đầu vào bao gồm đánh giá cơ sở vật chất của trường, kiểm đếm rác thải và khảo sát KAP (Kiến thức - Thái độ - Thực hành).

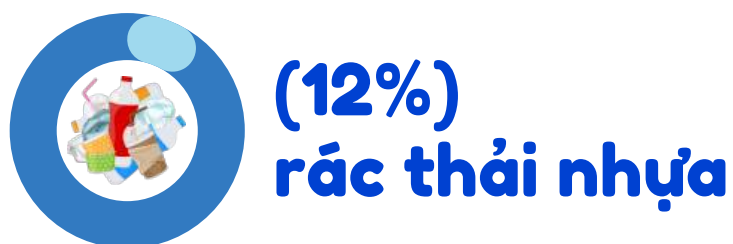
Tất cả các khảo sát đầu vào đều cho thấy 100% trường học có rác thải hữu cơ chiếm tỉ trọng lớn nhất trong tổng lượng rác thải ra, theo sau đó là một lượng lớn NHỰA DÙNG MỘT LẦN.

TP. HCM: Trường Tiểu học Chi Lăng

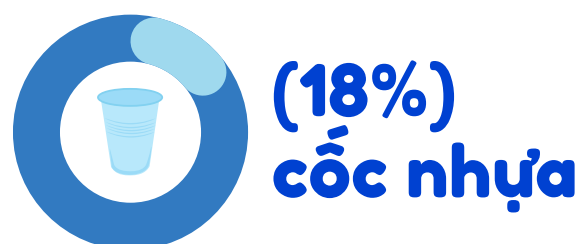
Vào tháng 3 năm 2024, GreenHub đã tiến hành khảo sát KAP đối với 319 học sinh và 27 giáo viên, và kiểm toán chất thải. Kết quả khảo sát KAP cho thấy học sinh và cán bộ công nhân viên nhà trường có hiểu biết cơ bản nhưng chưa đầy đủ về rác thải nhựa, đặc biệt là nguồn gốc và tác hại của nó.

Kết quả kiểm đếm chất thải sinh hoạt cho thấy có đến:

trong khối lượng chất thải rắn hàng ngày.

Trong tổng khối lượng chất thải nhựa được tạo ra, chiếm khối lượng cao nhất là túi nhựa và cốc nhựa dùng một lần (PP) với tỷ lệ:

Do đó, GreenHub đã cùng Ban Giám hiệu nhà trường:

Lắp đặt mô hình MRF nhằm phân loại, thu gom riêng rác hữu cơ để ủ thành phân bón

Thiết kế hai buổi đào tạo tập trung vào việc thay đổi thói quen sử dụng túi và cốc nhựa đựng thực phẩm

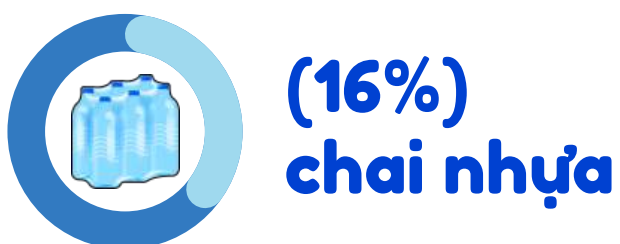
Xây dựng quy định giảm thiểu rác thải nhựa từ căng tin trường học

Hình 17 - 18: Cán bộ GreenHub hướng dẫn học sinh Trường Tiểu học Chi Lăng thực hành kiểm đếm chất thải rắn sinh hoạt tại trường

TP. Cần Thơ: Trường Tiểu học Tô Hiến Thành

Như đã liệt kê, rác thải hữu cơ chiếm tỷ lệ cao nhất tại Trường Tiểu học Tô Hiến Thành (78%), tiếp đến là túi ni lông và chai nhựa với tỷ lệ:

Dựa trên những kết quả này, GreenHub xác định các hoạt động hiệu quả nhất để giảm thiểu rác thải tại trường Tô Hiến Thành là:

Lắp đặt các thùng rác để thu gom rác thải tái chế có giá trị cao nhằm tăng lượng rác thải đi vào chuỗi tuần hoàn, giảm thất thoát ra bãi chôn lấp. Các thùng rác cũng sẽ được trang trí nhiều màu sắc, phù hợp với lứa tuổi tiểu học.

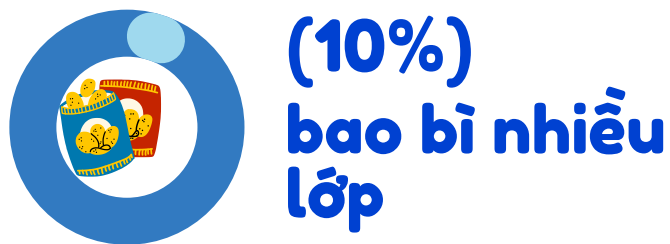
Hướng dẫn học sinh phân loại rác thải tái chế, đặc biệt là chai đựng nước để thu gom và tái chế

Hình 19: Học sinh Trường Tiểu học Tô Hiến Thành phấn khởi khi khuôn viên trường có thùng phân loại rác vô cùng đẹp mắt

TP. Hải Phòng: Trường Mầm non Lâm Động

Trường Mầm non Lâm Động là trường mầm non đầu tiên tham gia mạng lưới ZHub. Tỷ lệ rác thải cao nhất là rác thải hữu cơ chiếm 42%, lượng rác thải nhựa lớn thứ hai là bao bì nhiều lớp (giấy gói thực phẩm, 10%), phần lớn là từ đồ ăn nhẹ buổi chiều do nhà trường phát và phụ huynh chuẩn bị.

phát sinh từ hoạt động ăn quà chiều của học sinh

GreenHub đã:

Tổ chức các hoạt động nâng cao nhận thức về tác hại của các loại rác thải nêu trên cho phụ huynh và cán bộ nhà trường

Khuyến khích tiêu thụ thực phẩm lành mạnh và các lựa chọn thay thế có ít bao bì hơn

Hình 20: Chuyên gia môi trường của GreenHub hướng dẫn giáo viên trường Mầm non Lâm Động sử dụng thùng ủ phân hữu cơ tại trường

KẾT LUẬN CHUNG

Nhóm rác thải lớn nhất trong tất cả các trường học là rác thải hữu cơ. Do đó, các mô hình MRF đóng vai trò quan trọng trong việc giảm thiểu rác thải của trường vì chúng chuyển đổi rác hữu cơ thành phân hữu cơ, qua đó giúp hạn chế đáng kể lượng rác thải do trường học tạo ra.

Độ tuổi và thói quen ăn uống của học sinh ảnh hưởng đến lượng rác thải nhựa mà mỗi trường thải ra

Học sinh tiểu học có xu hướng sử dụng nhiều chai, cốc và thìa nhựa dùng một lần do thói quen ăn vặt.

Học sinh mẫu giáo thường ăn buổi xế vào cuối buổi chiều, chủ yếu là bánh ngọt, kẹo hoặc sữa chua, thường sử dụng bao bì nhiều lớp

Mỗi trường cần áp dụng một kế hoạch hành động phù hợp để tạo ra sự thay đổi hành vi bền vững

Hình 21: Học sinh trường Tiểu học Chi Lăng học cách phân loại rác thải qua hình ảnh

Hình 22: Túi ni lông và cốc, thìa, đĩa nhựa dùng một lần phần lớn được thải ra từ bữa sáng và bữa trưa của học sinh tại Trường Tiểu học Chi Lăng

Hình 23: Trường Tiểu học Chi Lăng là trường có tỷ lệ vứt bỏ túi ni lông cao nhất trong số các trường nòng cốt của ZHub, với 21%, tiếp theo là cốc nhựa dùng một lần (PP) với 18%.

d) Các buổi đào tạo cho học sinh, sinh viên của các trường học và trường Đại học

Học sinh Trường Tiểu học Chi Lăng (TP.HCM) Khám phá khái niệm Không rác thải và Thực hành Phân loại rác

Tại trường Tiểu học Chi Lăng,

51 học sinh hào hứng tham gia

buổi tập huấn của GreenHub về **"Tác hại của rác thải nhựa, khái niệm Không rác thải và Phân loại rác thải"**. Mục tiêu chính của buổi tập huấn là cung cấp kiến thức cơ bản về Không rác thải và các vấn đề môi trường cấp bách liên quan, đồng thời nâng cao nhận thức của học sinh về bảo vệ môi trường. Kiến thức mà học sinh tiếp thu được sẽ hỗ trợ nhà trường triển khai các hoạt động thực hành giảm thiểu rác thải trong tương lai.

Trong buổi tập huấn, GreenHub đã áp dụng phương pháp kết hợp giữa trải nghiệm phân loại rác thông qua hình ảnh và trò chơi vui nhộn.

Đầu tiên, học sinh được học các khái niệm cơ bản về Không rác thải, 5R, hiện trạng rác thải của Việt Nam và tác hại của rác thải, đặc biệt là rác thải nhựa. Tiếp theo đó, các em được thực hành phân loại rác thải sinh hoạt hàng ngày bằng hình ảnh và khám phá kết quả kiểm đếm rác thải của trường học được thực hiện vào quý trước. Sau khi biết rằng tại trường của mình, rác thải hữu cơ và rác thải nhựa là hai loại rác thải lớn nhất (lần lượt là 78% và 12%), một số học sinh đã ngay lập tức thay đổi cách sử dụng nhựa của mình.

Gia Nhi - một học sinh từ lớp 4.3 chia sẻ:

“Từ bây giờ con sẽ dùng bình nước cá nhân để đựng đồ uống mua ngoài hàng”

Ngoài kiến thức về khái niệm Không rác thải và 5R, đội ngũ GreenHub còn chia sẻ những số liệu thống kê đáng báo động về rác thải và tác động của chúng đến sức khỏe của học sinh. Các em hiện đã hiểu sâu hơn về rác thải và có động lực hạn chế sử dụng nhựa dùng một lần mỗi ngày.

Cũng trong buổi tập huấn, học sinh được chia thành các nhóm nhỏ, mỗi nhóm thực hành phân loại các mẫu rác thải khác nhau theo Luật BVMT 2020 của Việt Nam. Hoạt động này giúp học sinh hiểu rõ hơn về cách phân loại rác thải tại nguồn, từ đó áp dụng vào cuộc sống hàng ngày.

Kết thúc buổi tập huấn, các em học sinh thể hiện sự hào hứng và quyết tâm cao. Các em đã có sự hiểu biết sâu sắc hơn về Không rác thải, cách phân loại rác thải và những hành động cụ thể để bảo vệ môi trường như ngừng sử dụng ống hút, thay thế cốc nhựa dùng một lần¹⁰ bằng bình đựng nước cá nhân, đề xuất phân loại rác thải tại trường. Những kỹ năng này sẽ giúp các em học sinh trở thành những chiến binh bảo vệ môi trường tại Trường Tiểu học Chi Lăng.

Hình 24: Học sinh trường Tiểu học Chi Lăng hào hứng chia sẻ suy nghĩ sau buổi học về môi trường cùng chuyên gia GreenHub

¹⁰ Nhựa dùng một lần được định nghĩa là sản phẩm (trừ các vật dụng không thể thay thế) bao gồm khay, hộp đựng thực phẩm, bát, đĩa, ly, cốc, dao, thìa, đĩa, ống hút và các loại dao kéo khác bằng nhựa, các thành phần được thiết kế và tiếp thị với mục đích sử dụng một lần trước khi thải ra môi trường.
(Nguồn: Chính phủ Việt Nam (2022) Quy định chi tiết một số điều của Luật Bảo vệ môi trường. Nghị định số 8/2022/NĐ-CP, ngày 10 tháng 01 năm 2022)

Sinh viên trường Đại học Phenikaa (Hà Nội) tham gia tập huấn về rác thải nhựa và kỹ năng phân loại rác thải

Hình 25: Chuyên gia môi trường sử dụng bộ thẻ phân loại rác thải để tập huấn cho sinh viên Đại học Phenikaa về phân loại rác thải

Sinh viên cần hiểu về rác thải và phát triển kỹ năng phân loại rác thải để thực hiện đầy đủ và chính xác các yêu cầu phân loại chất thải rắn của Việt Nam vào cuối năm 2024.

Để xác định mức độ hiểu biết của sinh viên Đại học Phenikaa, GreenHub đã tiến hành khảo sát vào ngày 15 tháng 4 năm 2023 với 200 sinh viên từ các Câu lạc bộ (CLB) của trường:

CLB Một Sức Khỏe

CLB Sinh Viên Tình Nguyện

CLB Truyền Thông Phenikaa

CLB Thiên Nhiên

Phiếu khảo sát gồm 10 câu hỏi liên quan đến rác thải, đặc biệt là rác thải nhựa và tác hại của nó đến sức khỏe con người. Kết quả khảo sát cho thấy, có khoảng 44% (~87 sinh viên) chưa hiểu rõ về nguồn gốc của nhựa và quy định Phân loại rác thải theo Luật Bảo vệ môi trường Việt Nam (2020).

Dựa trên khảo sát này, ngày 23 tháng 4 năm 2024, GreenHub và nhà trường đã tổ chức buổi tập huấn về kỹ năng phân loại rác thải và rác thải nhựa cho hơn 50 sinh viên nòng cốt của bốn câu lạc bộ nêu trên tại Trường Đại học Phenikaa.

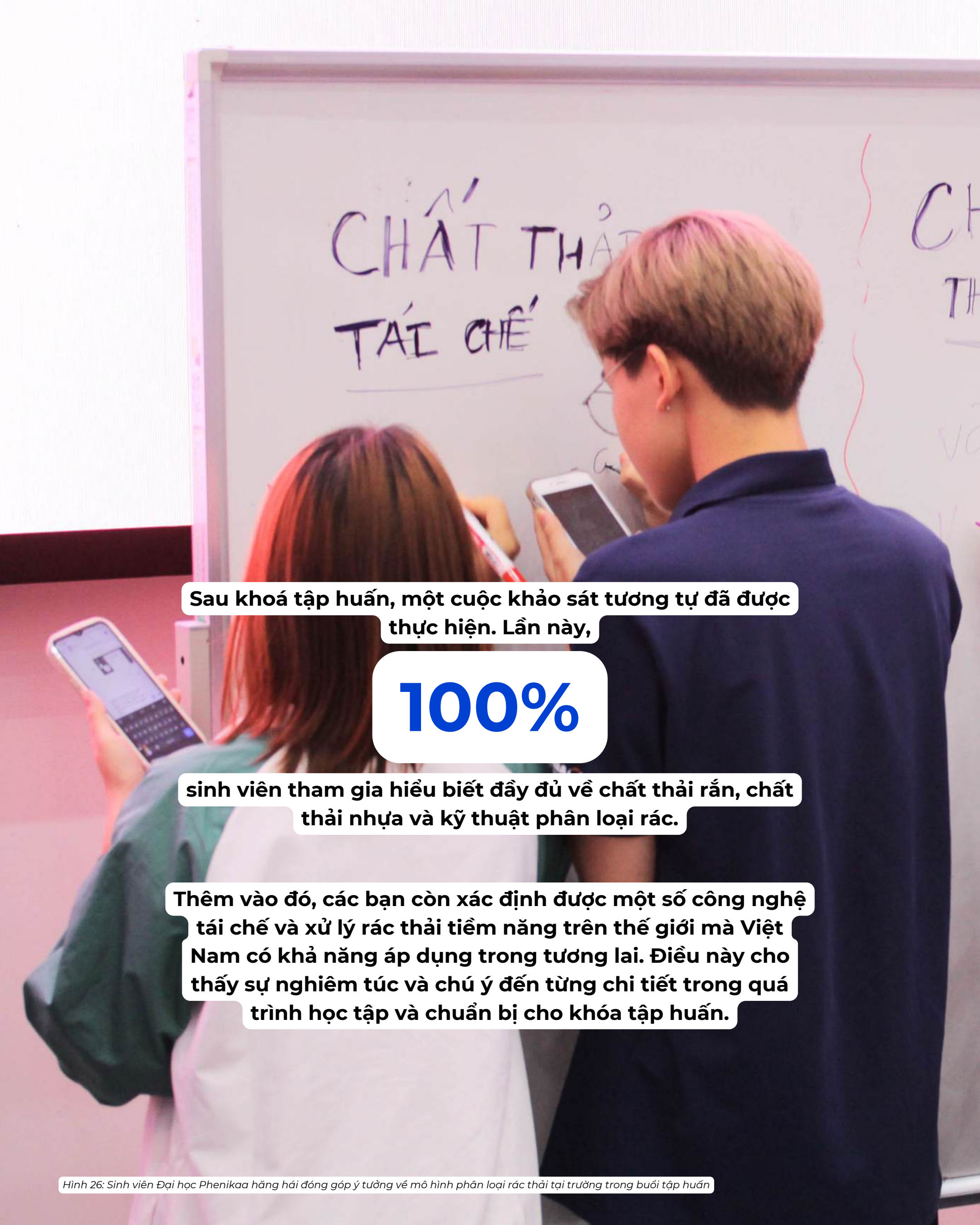
Các câu lạc bộ sinh viên đóng vai trò quan trọng trong việc tác động đến sinh viên đại học thông qua việc tổ chức hoạt động giữa bạn bè đồng trang lứa, giúp tăng tương tác giữa sinh viên và rèn luyện kỹ năng giải quyết vấn đề. 50 sinh viên được chọn tham gia tập huấn đã trở thành những người có sức ảnh hưởng chính đến sinh viên. Tại đây, các bạn được cung cấp kiến thức thiết yếu về rác thải, phân loại rác thải và các kỹ năng tập huấn. Những bạn trẻ này sau đó có thể truyền tải kiến thức đến các sinh viên khác trong câu lạc bộ và gia đình của mình, hướng dẫn họ phân loại rác thải theo quy định của nhà nước Việt Nam.

Buổi tập huấn sử dụng các phương pháp giáo dục thực tế và trải nghiệm. Học sinh được chia thành bốn nhóm để thực hiện nghiên cứu về chủ đề phân loại rác thải và rác thải nhựa với sự hướng dẫn của GreenHub. Sau đó, học sinh trình bày với các bạn thông tin của mình. Điều này thúc đẩy sinh viên tương tác với kiến thức và cải thiện kỹ năng làm việc nhóm, thuyết trình và tư duy phản biện. Các nhóm đã thảo luận thông tin và đóng góp ý tưởng để đề xuất xử lý rác thải tại khuôn viên trường.

Mai Văn Phong - Trưởng CLB Một Sức Khỏe trường Đại học Phenikaa chia sẻ:

“Với cuộc khủng hoảng ô nhiễm rác thải nhựa ở Việt Nam và tần suất sử dụng cốc nhựa khi mua nước ngọt ở trường Đại học, tôi nghĩ chúng ta (sinh viên) nên bắt đầu giảm rác thải nhựa tại trường thông qua việc từ chối ống hút và mang theo bình nước cá nhân khi mua đồ uống”.

Ứng hộ ý tưởng này, các đại biểu khác đề xuất triển khai mô hình thí điểm phân loại rác thải tại khu ký túc xá hoặc căng tin trường vì đây là hai khu vực phát sinh lượng rác thải sinh hoạt lớn.

A photograph of two students, a male and a female, standing in front of a whiteboard. The male student, on the right, is wearing a dark blue polo shirt and glasses, looking at a smartphone. The female student, on the left, has long brown hair and is also looking at a smartphone. The whiteboard has the Vietnamese text 'CHẤT THẢI TÁI CHẾ' written on it in purple marker. The text is underlined. There are some faint red lines and other markings on the whiteboard.

CHẤT THẢI
TÁI CHẾ

Sau khoá tập huấn, một cuộc khảo sát tương tự đã được thực hiện. Lần này,

100%

sinh viên tham gia hiểu biết đầy đủ về chất thải rắn, chất thải nhựa và kỹ thuật phân loại rác.

Thêm vào đó, các bạn còn xác định được một số công nghệ tái chế và xử lý rác thải tiềm năng trên thế giới mà Việt Nam có khả năng áp dụng trong tương lai. Điều này cho thấy sự nghiêm túc và chú ý đến từng chi tiết trong quá trình học tập và chuẩn bị cho khóa tập huấn.

Cán bộ công nhân viên trường Mầm non Lâm Động (TP. Hải Phòng) học cách xử lý rác hữu cơ hiệu quả thông qua tập huấn

38 cán bộ công nhân viên (100%, bao gồm giáo viên, bảo vệ, lao công) trường Mầm non Lâm Động, thành phố Hải Phòng đã tham gia buổi tập huấn về áp dụng mô hình Không rác thải tại trường do GreenHub tổ chức vào ngày 28 tháng 9.

Dựa trên nhu cầu của cán bộ công nhân viên nhà trường, GreenHub đã thiết kế buổi tập huấn nhằm chia sẻ kiến thức thực tế về phương pháp phân loại và quản lý rác thải tại trường học, đặc biệt là rác thải hữu cơ (nguồn rác thải lớn nhất của trường).

Hai khảo sát về nhận thức đã được tiến hành trước và sau buổi tập huấn để đánh giá mức độ thay đổi nhận thức của cán bộ công nhân viên nhà trường đối với nhiệm vụ phân loại rác thải sinh hoạt tại nguồn theo Luật BVMT 2020 của Việt Nam.

Trước buổi tập huấn,

41% nhân viên nắm được quy định về phân loại rác

theo Luật Bảo vệ Môi trường. Con số này tăng đến

96% sau buổi tập huấn

Trước buổi tập huấn,

70% cán bộ công nhân viên chưa hiểu rõ hai khái niệm “tái sử dụng” và “tái chế”

Sau khi được giải thích rõ ràng về các khái niệm này trong buổi tập huấn,

100% cán bộ nhà trường có thể phân biệt hai hành động này.

Trong buổi tập huấn, cán bộ công nhân viên nhà trường cũng được hướng dẫn kỹ năng ủ phân bón từ rác hữu cơ. Sau 4 tháng thực hiện, nhà trường đã ủ được

210 kg phân bón hữu cơ

được sử dụng cho cây rau tại vườn của trường.

“Sau khi sử dụng phân hữu cơ từ rác thải hữu cơ hằng ngày, rau phát triển nhanh và tươi tốt hơn trước, thời gian trồng cũng được rút ngắn, giúp tăng năng suất vườn rau của trường.”

Cô Thuý - Hiệu trưởng trường Mầm non Lâm Động chia sẻ với GreenHub

e) Các thử thách học đường lồng ghép giáo dục môi trường

GreenHub khai thác tinh thần cạnh tranh của học sinh, sinh viên để nâng cao tính sáng tạo và tìm kiếm sáng kiến về rác thải từ thế hệ trẻ. Các thử thách học đường là công cụ giáo dục hiệu quả để thúc đẩy học sinh tiến hành nghiên cứu và giải quyết vấn đề. GreenHub đã tổ chức sáu thử thách học đường đa dạng trong năm qua, mỗi thử thách đều tôn vinh những góc nhìn và nhận thức độc đáo của học sinh, sinh viên.

Thiết kế Sáng tạo tại Đại học Phenikaa, APD và Trường Thực Nghiệm

Các thử thách thiết kế tạo không gian để học sinh, sinh viên thể hiện sự sáng tạo các giá trị bền vững và áp dụng kiến thức được học trong suốt quá trình tham gia Chương trình ZHub.

GreenHub đã tổ chức ba thử thách học đường: **“BINNOVATION: Sáng tạo thùng rác tái chế”** tại trường Đại học Phenikaa, **“Thiết kế báo tường - Chủ đề Trường học Không rác”** tại Trường Thực Nghiệm, **“EcoPin Box Challenge: Thiết kế thùng rác tái chế (dành cho pin đã qua sử dụng)”** dành cho sinh viên APD.

Những hoạt động thu hút số lượng lớn học sinh, sinh viên tham gia đóng vai trò quan trọng trong việc lan rộng thông điệp bảo vệ môi trường. Đây là mục đích của cuộc thi tại Trường Thực Nghiệm. Sự kiện hướng đến thu hút học sinh trung học sáng tạo các áp phích chia sẻ thông tin hữu ích về quản lý chất thải và quan điểm của các bạn về bảo vệ môi trường.

Tại thử thách **“BINNOVATION: Sáng tạo thùng rác tái chế”**, các bạn sinh viên đã tham gia thiết kế thùng phân loại rác từ rác thải tái chế, áp dụng kiến thức từ các chương trình tập huấn của ZHub. Sinh viên được thử thách xây dựng các ý tưởng thiết kế khả thi và lập ngân sách (tối đa 300.000 VND) cho mô hình của mình. Sau đó, các bạn sẽ chủ động tìm nguồn vật liệu và công cụ tái chế. Việc giúp các rác thải tái chế có thể được sử dụng với mục đích khác đã nhấn mạnh giá trị tuần hoàn của chúng, đồng thời nâng cao nhận thức về các loại rác thải khác nhau trong các bạn sinh viên. Tất cả nhóm sinh viên với ý tưởng phù hợp đều được hỗ trợ kỹ thuật để xây dựng mô hình của mình. Đặc biệt hơn, hai bài thi giải nhất và giải nhì được Ban Giám hiệu trường Đại học Phenikaa trao thêm phần thưởng nhằm khuyến khích các bạn theo đuổi thiết kế bền vững.

Tại APD, ước tính có 200 pin được thải bỏ mỗi ngày. Để giải quyết nguồn rác thải ngày càng tăng này, ZHub và APD đã phát động **“EcoPin Box Challenge: Thiết kế thùng rác tái chế (dành cho pin đã qua sử dụng)”** nhằm nâng cao hiểu biết của học sinh về rác thải điện tử và khơi dậy sự sáng tạo để tái sử dụng vật liệu cho việc thiết kế thùng rác. Tương tự như **“BINNOVATION: Sáng tạo thùng rác tái chế”**, sinh viên đã nghiên cứu các khái niệm và vật liệu, thiết kế ngân sách và được hỗ trợ để hoàn thành các dự án của mình.

Sau cuộc thi, các mô hình đạt giải đã được phát triển thành thùng rác đặt trong khuôn viên trường.

Hình 27: Một số sản phẩm dự thi của sinh viên Đại học Phenikaa trong thử thách “BINNOVATION: Sáng tạo thùng rác tái chế”

Giải bóng đá “APD Cup - Giải bóng Không rác thải”

Giải bóng đá tổ chức cho toàn thể sinh viên của APD đã áp dụng quy tắc Không rác thải trong mùa giải 2024. Giải đấu cam kết giảm thiểu các sản phẩm nhựa dùng một lần thải bỏ bởi cầu thủ và khán giả. Việc nâng cao nhận thức về rác thải và giảm rác thải thông qua giải bóng đá đã thành công rực rỡ khi cầu thủ và khán giả từ chối đồ ăn và nước giải khát đựng trong bao bì dùng một lần, và sử dụng các giải pháp thay thế bền vững.

Hình 28: Cầu thủ sử dụng bình nước 20L và cốc tái sử dụng trong trận đấu, thay thế chai nhựa dùng một lần

Những hành động từ chối, tiết giảm rác thải nhựa được đã mang lại hiệu quả truyền thông vô cùng lớn khi tác động được đến

3000

Sinh viên

440

Cầu thủ

2500

Khán giả

tham gia giải đấu.

Hình 29: Đội bóng đá nữ trong một trận đấu của Giải bóng đá “APD Cup - Giải bóng Không rác thải”

Cũng trong giải đấu,

1450

Chai nhựa dùng một lần

đã được tiết giảm trong hơn 1 tháng bằng cách thay thế chai nước nhỏ bằng các bình đựng nước 20 lít. Việc các khán giả sử dụng bình cá nhân thay cho các chai nước mua sẵn cũng góp phần tạo nên con số này.

Hình 30 - 31 - 32: Sinh viên trường Đại học Phenikaa trình bày và thảo luận ý tưởng với các thí sinh khác trong Thử thách “Ý tưởng Khởi Nghiệp Xanh 2024”

“Ý tưởng Khởi Nghiệp Xanh 2024” tại Đại học Phenikaa

Sau khi lắng nghe nguyện vọng của sinh viên trường Đại học Phenikaa về việc được hướng dẫn lồng ghép việc phát triển, bảo vệ môi trường vào nghề nghiệp tương lai, GreenHub đã phối hợp với nhà trường tổ chức cuộc thi "Ý tưởng Khởi Nghiệp Xanh 2024" tại đây, thu hút đơn đăng ký của 10 đội nhóm đến từ khắp các khoa trong trường.

Thi đấu qua hai vòng, mười ý tưởng hay nhất về giải pháp kinh doanh bền vững đã được lựa chọn để trình bày trước hội đồng giảng viên trong vòng chung kết, gồm ý tưởng sản phẩm bền vững đến các cách xử lý rác thải tại nguồn. Cuộc thi đã cung cấp kiến thức bổ ích về phát triển bền vững và các mô hình tuần hoàn cho sinh viên, đồng thời tạo điều kiện để các giảng viên đánh giá và hỗ trợ các em hiện thực hóa ý tưởng của mình.

f) Mô hình giúp nâng cao nhận thức về rác thải và khuyến khích sử dụng đồ nhựa có trách nhiệm trong trường học

Từ năm 2021, mô hình MRF đã được triển khai trong mạng lưới ZHub vì mô hình này đã chứng minh được tính hiệu quả trong giảm thiểu rác thải.

Tùy thuộc vào điều kiện vật chất và nhu cầu của từng trường, mô hình MRF tại trường được thiết kế đơn giản để phù hợp với mục tiêu giáo dục, truyền thông và thực hành của học sinh.

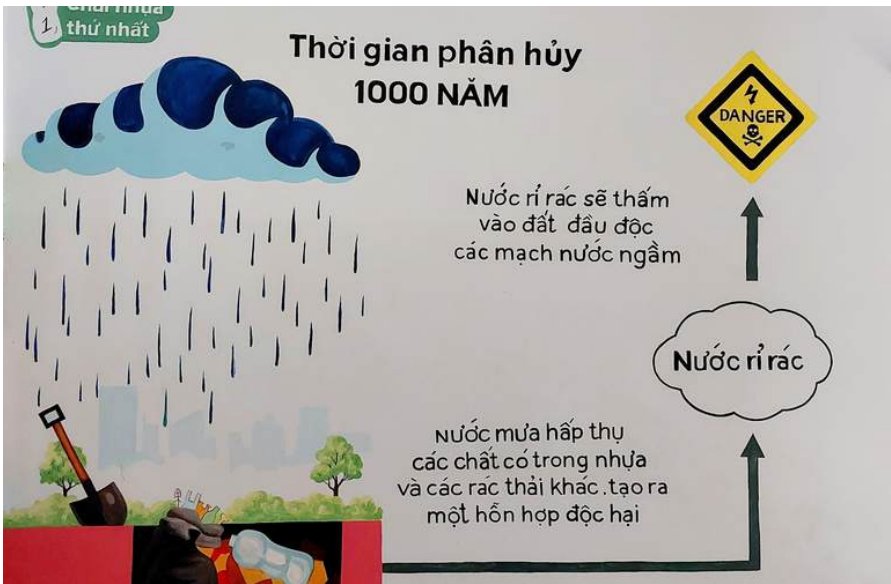
Tại trường Tiểu học Chi Lăng, thành phố Hồ Chí Minh và trường Mầm non Lâm Động, thành phố Hải Phòng, mô hình MRF được thiết kế và triển khai nhằm cung cấp không gian cho học sinh thực hành ủ phân hữu cơ từ rác thải thực phẩm và tìm hiểu về nhựa, rác thải nhựa và các thực hành Không rác thải.

Do đó, hai bộ thùng rác để phân loại rác tái chế, bảng hướng dẫn phân loại rác và bảng hướng dẫn ủ phân hữu cơ đã được lắp đặt tại cả hai trường. Đồng thời, các bức tranh tường về chủ đề Không rác thải và Rác thải nhựa cũng được lồng ghép vào các mô hình MRF để giúp học sinh dễ dàng học tập, ôn lại kiến thức về rác thải đã học trên lớp và vận dụng vào thực tế.

Thông qua mô hình MRF, học sinh hiểu rõ hơn lý do cần phân loại rác tại nguồn, thực hành xử lý rác sau khi phân loại và tạo ra các sản phẩm phân bón dùng để chăm sóc cây xanh trong khuôn viên trường.

Hình 33: Thùng rác Nystic¹¹ lần đầu tiên được triển khai tại Trường Mầm non Lâm Động và nhận được sự hưởng ứng nhiệt tình của học sinh và giáo viên

Hình 34 - 35 - 36: Tranh tường về môi trường được vẽ ở cầu thang nơi học sinh thường xuyên đi qua tại trường Tiểu học Chi Lăng

¹¹ Nystic là một chiếc túi ni lông đã qua sử dụng, được ZHub sử dụng như linh vật của chương trình, giúp giáo dục các bạn trẻ một cách vui nhộn và dễ nhớ.

Trường Đại học Phenikaa đã có bước tiến đáng kể hướng tới thúc đẩy tính bền vững và trách nhiệm với môi trường, thông qua triển khai mô hình phân loại rác thải trong khuôn viên trường. Sáng kiến này được đưa ra sau thử thách "BINNOVATION: Sáng tạo thùng rác tái chế" và các buổi tập huấn toàn diện về Không rác thải và phân loại rác cho sinh viên và cán bộ công nhân viên trong trường. Mô hình này nhằm mục đích giáo dục sinh viên trường Đại học về các hoạt động quản lý rác thải bền vững, đồng thời đóng góp vào các mục tiêu môi trường của cộng đồng xung quanh.

Mô hình phân loại rác thải bao gồm ba thùng rác hình chai nước kèm theo bảng hướng dẫn cách phân loại rác thải hiệu quả. Các thùng rác này được thiết kế để chứa đủ lượng rác tái chế thải ra hàng ngày trong khuôn viên trường.

Mục tiêu chính của mô hình này là:

- **Giáo dục và nâng cao nhận thức:** Giáo dục sinh viên về tính bền vững và khuyến khích hạn chế rác thải, đặc biệt là sử dụng đồ nhựa có trách nhiệm.
- **Quản lý rác thải hiệu quả:** Trước đây lao công thường tập kết rác tái chế trong kho để dụng cụ dọn dẹp, chưa đảm bảo vệ sinh trong trường, do đó, mô hình này cung cấp không gian lưu trữ rác tái chế một cách hợp vệ sinh và tạo thêm doanh thu từ rác tái chế cho trường.

Hình 37: Cán bộ GreenHub đào tạo sinh viên Đại học Phenikaa về cách phân biệt các loại rác thải

Mô hình phân loại rác đã được sử dụng tích cực để đựng rác tái chế trong sự kiện "Tết Nguyên đán" do chính nhà trường tổ chức, với sự tham gia của 2.000 sinh viên.

Mô hình đã chứng minh được những lợi ích rõ ràng, bao gồm:

- **Cải thiện việc thu gom rác thải có thể tái chế:** Các thùng rác đã giúp phân loại và thu gom 3.780 kg rác thải có thể tái chế mỗi năm học, tạo ra nguồn thu bổ sung khoảng 13,5 triệu - 18,9 triệu đồng cho trường Đại học Phenikaa mỗi năm học (chín tháng).
- **Tác động tích cực đến môi trường:** Bằng cách giảm lượng rác thải đưa đến bãi chôn lấp, mô hình góp phần giảm dấu sinh thái của trường.
- **Tuân thủ quy định:** Sáng kiến này đảm bảo Đại học Phenikaa tuân thủ Luật Bảo vệ Môi trường Việt Nam năm 2020, trong đó yêu cầu các cơ sở phải triển khai các chương trình phân loại có thùng chứa rác thải hợp vệ sinh.

Hình 38: Sinh viên Đại học Phenikaa thực hành phân loại rác thải với mô hình do GreenHub lắp đặt

Mô hình phân loại rác thải tại Đại học Phenikaa là một bước tiến có ý nghĩa hướng tới mục tiêu phát triển bền vững và thúc đẩy trách nhiệm với môi trường. Bằng cách giáo dục cộng đồng trong khuôn viên trường, giảm chi phí xử lý rác thải và tạo ra doanh thu từ các sản phẩm tái chế, trường Đại học Phenikaa là tấm gương sáng cho các trường khác. Sáng kiến này không chỉ phù hợp với các quy định của nhà nước mà còn góp phần tạo nên làn sóng sống có trách nhiệm với môi trường, mở đường cho một tương lai xanh hơn.

4. Từ trường học đến cộng đồng

a) Where is your 'R': Thử thách trên Mạng xã hội TikTok

GreenHub đã tổ chức thử thách TikTok nhằm tạo không gian cho người trẻ Việt Nam chia sẻ cách các bạn giảm thiểu rác thải trong cuộc sống.

Tập trung vào quy tắc 5R, thử thách này khai thác nội dung do các bạn trẻ sáng tạo nên, để nâng cao nhận thức về các thực hành Không rác thải và xây dựng cộng đồng gồm các bạn trẻ có cùng mối quan tâm. Thử thách này cũng truyền cảm hứng cho người tham gia và gia đình của họ với góc nhìn mới về tính bền vững trước thềm năm học mới. Thử thách diễn ra vào tháng 8 năm 2024.

Kết quả chính:

3139

lượt tiếp cận trên TikTok & Facebook

519

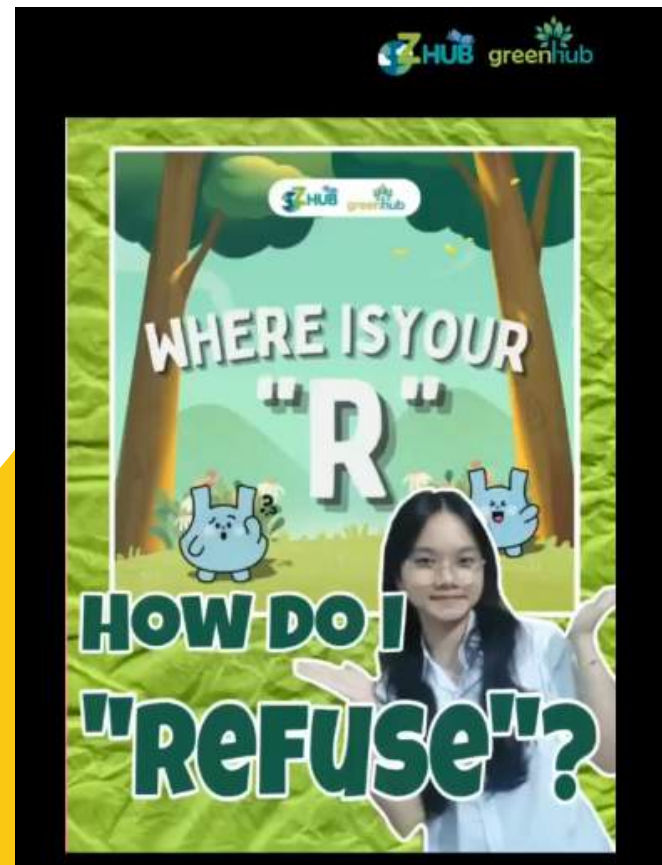
tương tác trên TikTok & Facebook

20

nhóm thí sinh tham gia, trong đó có hai học sinh cam điển và gia đình của hai bạn

Hình 39: Bạn Tăng Thị Tuyết Nhi và Tăng Thị Phương Nghi - Hai học sinh cam điển đạt giải Nhì trong cuộc thi

Hình 40: Bạn Trương Tùng Linh, người chiến thắng thử thách

Học sinh đoạt giải nhất, Trương Tùng Linh đã thể hiện tinh cam kết với cộng đồng của mình khi trao tặng giải thưởng cho một trường học khác trong mạng lưới ZHub.

Từ những cuộc thi, thử thách trên các kênh truyền thông trực tuyến, ZHub hiểu rằng:

- Các câu lạc bộ của trường học và trường Đại học là những kênh hiệu quả để kêu gọi sự tham gia từ cộng đồng
- Mạng lưới tình nguyện viên và thực tập sinh hùng mạnh của ZHub là nguồn nhân lực quan trọng trong việc đóng góp các ý tưởng sáng tạo
- Công nghệ thông tin là trợ thủ đắc lực của truyền thông trong thế giới hiện đại, và đây cũng là kênh truyền thông hiệu quả nhất đối với lứa tuổi thanh thiếu niên

b) Phường Hoàng Lâm (trước đây là xã Lâm Động (TP. Hải Phòng): Cùng xây dựng tương lai Không rác thải

Năm 2024, GreenHub và phường Hoàng Lâm bắt đầu hợp tác với mục tiêu xây dựng mô hình kinh tế tuần hoàn trong quản lý rác thải tại phường. Thành viên mới của ZHub, Trường Mầm non Lâm Động, đóng vai trò trung tâm trong việc kết nối trường học với cộng đồng.

GreenHub và phường Hoàng Lâm đã xây dựng mạng lưới các hội đoàn thể chung tay cùng người dân thực hiện phân loại rác và giảm thiểu rác tại nguồn, bao gồm: nhóm công nhân thu gom rác thải không chính thức, tiểu thương tại chợ, Hội Phụ nữ phường. Cách tiếp cận toàn diện này đã hỗ trợ thay đổi hành vi bền vững, lâu dài, cải thiện quản lý rác thải và bảo vệ môi trường phù hợp với nhu cầu của địa phương.

Các hoạt động năng động, mang tính địa phương như trên đã khuyến khích toàn thể cộng đồng cùng góp sức, cung cấp thêm nhiều đầu mối tham gia để giải quyết vấn đề rác thải, tạo tiền đề để mở rộng tác động đến trường Mầm non Lâm Động.

Hoạt động này được hỗ trợ một phần bởi Công ty TNHH Đóng tàu Damen Sông Cấm.

Hình 41: Hoạt động vẽ tranh tường tạo phường Hoàng Lâm đã nhận được sự hưởng ứng và tham gia của Đoàn Thanh niên địa phương (huyện Thủy Nguyên, thành phố Hải Phòng)

Hình 42: Các quan chức chính quyền địa phương cũng nhiệt tình đóng góp vào các sản phẩm truyền thông cộng đồng cho địa phương

Hoạt động tại địa phương	Tác động đến cộng đồng
Vẽ tranh tường chủ đề Không rác thải tại trường Mầm non Lâm Động và chợ Hoàng Lâm	- Thu hút toàn thể gia đình học sinh, người dân, hội đoàn thể và chính quyền địa phương tham gia vẽ thông điệp bảo vệ môi trường - Tạo nên sản phẩm mang tính địa phương hóa, từ đó tạo nên sự tự hào trong mỗi người dân về sản phẩm do chính tay mình thiết kế
Phát động chương trình chợ không rác và chiến dịch thu gom rác tái chế tại phường Hoàng Lâm	- Giáo dục số lượng lớn người dân tại địa phương về giá trị của rác thải, thông qua các hoạt động định kỳ như “Không sử dụng túi ni lông khi đi chợ”, “Đổi rác tái chế lấy quà” - Khuyến khích người dân sử dụng các vật dụng thay thế cho đồ dùng 1 lần
Thành lập nhóm thu gom rác thải tái chế do HPN thực hiện	Nâng cao tính chủ động của mỗi cá nhân và khuyến khích các thành viên trong cùng cộng đồng hỗ trợ lẫn nhau
Phối hợp với trường Mầm non Lâm Động nâng cao nhận thức của cán bộ công nhân viên nhà trường và kết nối với phụ huynh của các em	Thúc đẩy giá trị và vai trò quan trọng của gia đình trong việc thay đổi thói quen tích cực cho trẻ em, đặc biệt là lứa tuổi mẫu giáo

c) ZHub GreenUp

ZHub GreenUp đã kết nối những người trẻ tuổi từ khắp các khu phố, trường học và trường đại học của Hà Nội, mở rộng phạm vi của chương trình ra ngoài khuôn viên trường học. 59 thanh thiếu niên từ 35 trường học và trường đại học khác nhau đã tụ họp tại Công viên Thống Nhất ở Thành phố Hà Nội vào đầu tháng 12 năm 2023 để chia sẻ kiến thức về môi trường và làm sạch không gian chung.

Hoạt động dọn dẹp đã tạo ra các kết nối cộng đồng dựa trên các giá trị chung về môi trường. Đây cũng là cơ hội để giới trẻ thực hành và áp dụng kiến thức phân loại rác thải. GreenHub đã hướng dẫn những người tham gia kỹ thuật phân loại và kiểm đếm rác thải, hỗ trợ học sinh, sinh viên tìm hiểu các khái niệm, quy tắc, thực hành của Không rác thải. Những thanh thiếu niên tham gia cũng trao đổi các hành động hàng ngày mà các bạn thực hiện để giảm thiểu nhựa dùng một lần như mang theo bình nước cá nhân và phân loại rác thải có giá trị tái chế cao tại nhà, tại trường.

Đặc biệt, có một bạn học sinh Tiểu học đã tham gia cùng mẹ của mình. Các hoạt động cộng đồng giáo dục thiết thực này đã mở rộng mạng lưới ZHub và tạo tác động tích cực lên giới trẻ, thông qua gắn kết những bạn học sinh, sinh viên đồng trang lứa với nhau và kêu gọi sự tham gia của phụ huynh.

Hình 43: Các bạn học sinh, sinh viên phân loại và kiểm đếm thành phần rác trong hoạt động ZHub GreenUp (2023)

Hình 44: Các sinh viên APD tập trung sáng tạo các sản phẩm tái chế thú vị từ những chiếc quần jean cũ

d) Rác thải ngành thời trang: Lĩnh vực tác động mới của ZHub

Năm nay, ZHub tiếp tục mở rộng giáo dục về rác thải thành các hành động có trách nhiệm liên quan đến rác thải dệt may, tập trung vào lĩnh vực thời trang. Hợp tác với APD và doanh nghiệp bền vững Mèo Tôm Handmade, GreenHub đã tổ chức “Workshop tái chế vải jean” vào tháng 8 năm 2024. Các bạn sinh viên đã học các kỹ thuật sử dụng các công cụ đơn giản để cắt và may các loại quần áo cũ từ vải jean thành các sản phẩm mới.

Mèo Tôm Handmade là doanh nghiệp tiên phong trong lĩnh vực tái chế túi xách và quần áo làm từ vải jean cũ, kéo dài đáng kể tuổi thọ của quần áo và giảm tác động đến môi trường. Bà Hà - Thành viên sáng lập của doanh nghiệp đã chia sẻ sự sáng tạo và chuyên môn của mình với sinh viên Đại học APD trong workshop, hướng dẫn các bạn kỹ năng “biến hóa” những chiếc quần áo không còn công dụng thành các sản phẩm mới, hữu ích.

Thông qua trải nghiệm thực tế về việc tái chế rác thải, sinh viên nhận ra giá trị của hàng dệt may và suy nghĩ sáng tạo về cách họ có thể sử dụng và tái sử dụng hàng dệt may trong cuộc sống của mình. Buổi tái chế cũng cung cấp cho sinh viên nguồn cảm hứng về thời trang bền vững và các ý tưởng kinh doanh.

Hình 45-46-47-48: Sinh viên tại APD say mê thực hành tại Workshop tái chế vải jean

e) Hội trại Không rác thải và thử thách “Nhà mình có rác gì?” tại trường Tiểu học Tô Hiến Thành

ZHub đã tổ chức Hội trại Không rác thải và thử thách “Nhà mình có rác gì?” nhằm nâng cao nhận thức về phân loại rác thải và bảo vệ môi trường trong trường học, hợp tác với Trường Tiểu học Tô Hiến Thành và được tài trợ bởi Công ty TNHH Lon Nước giải khát TBC-Ball Việt Nam. Những hoạt động này khuyến khích học sinh nhận dạng các loại rác thải hàng ngày và thực hành các kỹ năng bảo vệ môi trường tại nhà.

Hình 49: Phụ huynh cùng tham gia Trại trải nghiệm Không rác với các con

Hội trại Không rác thải diễn ra vào tháng 11 năm 2024 và được thiết kế như một hành trình thú vị, nơi học sinh tham gia vào các hoạt động giáo dục sáng tạo và truyền cảm hứng. Các em tham gia các trò chơi phân loại rác thải bằng mô hình trực quan, tìm hiểu về đặc điểm của bảy loại nhựa điển hình và tham gia trao đổi rác thải tái chế do các bạn phân loại và thu gom từ nhà lấy quà tặng thân thiện với môi trường. Hoạt động năng động này thúc đẩy học sinh tham gia vào hoạt động tái chế, phân loại rác thải và nhận ra giá trị của chúng.

Hình 50: Các em học sinh xuất sắc nhất nhận quà từ Công ty TNHH Lon Nước giải khát TBC-Ball Việt Nam, GreenHub và Ban Giám hiệu nhà trường trong thử thách “Nhà mình có rác gì?”

Hình 51: các bạn học sinh hào hứng đổi các vật dụng tái chế để lấy các món quà thân thiện với môi trường tại Hội trại Trải nghiệm Không rác

Thử thách “Nhà mình có rác gì?” đã tạo ra một nền tảng có ý nghĩa để học sinh ghi lại những quan sát và nỗ lực phân loại rác thải tại nhà của mình. Nhiều em đã chia sẻ những câu chuyện về cách các em hợp tác với cha mẹ và anh chị em để phân loại rác thải, tái sử dụng vật liệu cũ hoặc ủ phân hữu cơ. Các bài dự thi xuất sắc không chỉ thể hiện sự hiểu biết của học sinh mà còn lan tỏa nhận thức về bảo vệ môi trường đến các gia đình.

Trường Tiểu học Tô Hiến Thành và ZHub cam kết hỗ trợ thế hệ trẻ, đặt nền tảng cho sự phát triển bền vững thông qua những hành động nhỏ. Các hoạt động này giúp phát triển ngay lập tức tinh thần tích cực, cùng với đó là sự đầu tư vào một tương lai xanh hơn, sạch hơn và tươi đẹp hơn.

Hình 52: Phụ huynh và học sinh tham gia vẽ tranh tường chủ đề bảo vệ môi trường tại trường Mầm non Lâm Động

III. Những thử thách và giải pháp của Chương trình ZHub

Kinh nghiệm của GreenHub khi phối hợp với các trường học tại nhiều tỉnh thành khác nhau cho thấy cần phải kết hợp các yếu tố sau để đảm bảo sự thành công của việc thay đổi hành vi:

- Tính cơ sở, thể chế (cam kết của ban lãnh đạo tại các trường học và trường Đại học, và được chính quyền địa phương hỗ trợ với các quy định, cơ chế giám sát, đánh giá và phản hồi).
- Kỹ năng trong phân tích hành vi, đánh giá tác động liên quan đến hành vi của thanh thiếu niên và huy động gia đình tham gia cùng con cái để duy trì thói quen tích cực.

1. Lịch trình của các trường học

Các đối tác chính của Chương trình ZHub là các trường học và các trường Đại học, hoạt động theo lịch trình cố định và chương trình giảng dạy chính khóa. Điều này đặt ra thách thức trong việc cân bằng nguồn nhân lực có sẵn để triển khai chương trình ZHub.

Ví dụ, trong các kỳ nghỉ hè và các ngày lễ dài như Tết Nguyên đán (Tết), hoạt động của trường rất hạn chế. Tháng 9 và tháng 10 là những tháng bận rộn với lễ khai giảng và nhiều hoạt động khác nhau. Vào ngày lễ kỷ niệm quan trọng, ví dụ như Ngày Nhà giáo Việt Nam và Tết Trung thu, các trường gần như không có nhân lực để tham gia vào các hoạt động của chương trình ZHub.

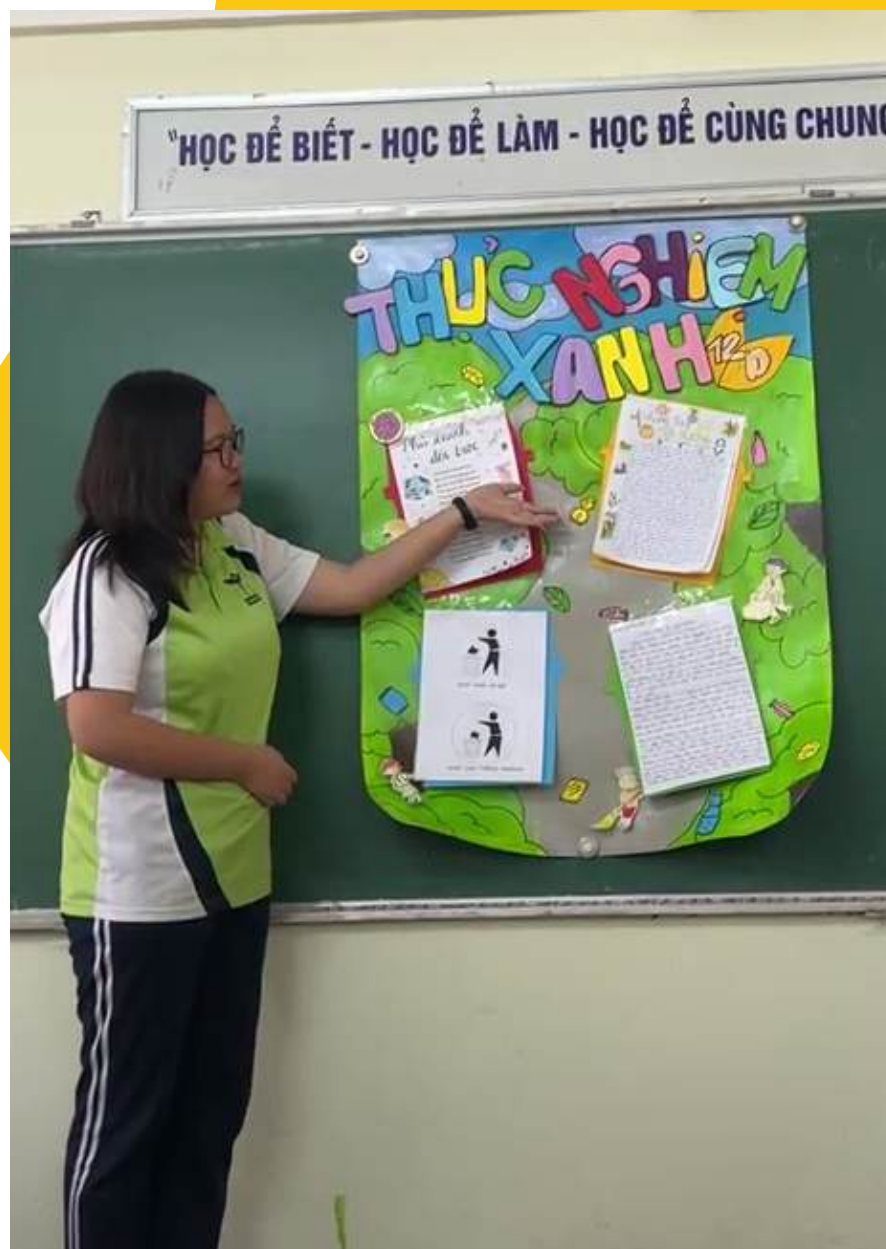
Để giải quyết những hạn chế về thời gian này, Chương trình ZHub đã áp dụng một số chiến lược:

Tương tác trực tuyến

Vào mùa hè, khi học sinh, sinh viên được nghỉ hè, các em có thể tham gia các hoạt động trực tuyến của ZHub, như Thử thách "Where is Your 'R'?". Các sự kiện trực tuyến linh hoạt về thời gian và địa điểm, các bạn có thể tham gia theo tốc độ riêng và lựa chọn thời gian thích hợp. Điều này phù hợp với lịch trình mùa hè khi có nhiều kỳ nghỉ, hoạt động gia đình và cá nhân. Đây cũng là điều kiện để các bạn tham gia cùng gia đình, thúc đẩy cùng nhau thực hiện các hoạt động giảm rác thải và tái chế tại nhà. Những yếu tố này giúp quá trình tham gia thú vị hơn, đồng thời gắn kết tình cảm gia đình, cùng hành động vì một mục tiêu chung.

Hình 53: Thử thách "Where is your 'R'?", tổ chức cho thanh thiếu niên trên khắp Việt Nam, ghi lại những hành động hàng ngày của mình góp phần bảo vệ môi trường

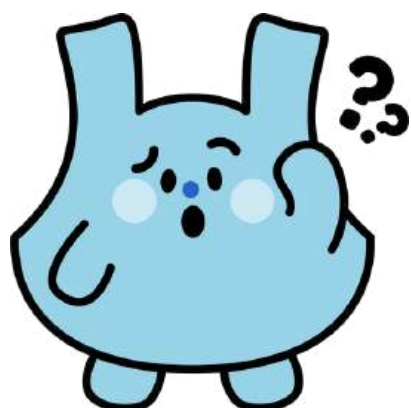
Hình 54: Học sinh trường Thực Nghiệm chia sẻ sản phẩm tranh tường của mình trong thử thách "Thiết kế báo tường: Chủ đề Trường học Không rác"

Các hoạt động tích hợp

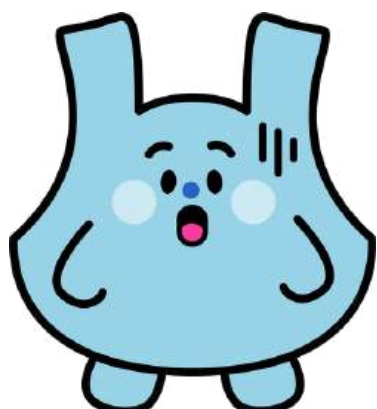
Phối hợp với các sự kiện của trường. Tại trường Thực Nghiệm, Chương trình ZHub đã phát động cuộc thi Báo tường theo chủ đề "Trường học không rác thải" cùng lễ kỷ niệm Ngày Nhà giáo Việt Nam. Điều này cho phép học sinh thể hiện sự hiểu biết của mình về các khái niệm Không rác thải, đồng thời tôn vinh các giáo viên của mình và giảm thiểu khối lượng công việc cho các trường học. GreenHub sẽ tiếp tục khám phá các cơ hội khác nhau để thúc đẩy và tích hợp, liên kết quản lý rác thải với nội dung cụ thể của các sự kiện tại trường học.

2. Hướng tới thay đổi hành vi của cộng đồng

Việc thay đổi các hành vi đã quen thuộc với học sinh, sinh viên, liên quan đến việc phân loại và xử lý rác thải đặt ra những thách thức và cơ hội đáng kể, ví dụ:

Nhiều học sinh, sinh viên quen với sự tiện lợi, thường phụ thuộc vào Nhựa dùng một lần do thói quen gia đình và ảnh hưởng từ xã hội của các bạn. Do đó, các bạn có thể không nhìn thấy tầm quan trọng và giá trị của việc thay đổi hành vi, hoặc có thể cảm thấy khó khăn khi thay đổi thói quen đã được hình thành từ lâu.

Sự tham gia của phụ huynh là rất quan trọng, nhưng lịch trình bận rộn khiến phụ huynh khó áp dụng các giải pháp thay thế. Phụ huynh thường đóng vai trò quan trọng trong việc định hình thái độ của con em mình đối với rác thải. Nếu cha mẹ không nhận thức được lợi ích của lối sống Không rác thải hoặc chưa áp dụng những thực hành này, họ có thể không ưu tiên hoặc hỗ trợ những nỗ lực của con mình. Tương tự như vậy, thái độ của cộng đồng có thể ảnh hưởng đến hành vi của cá nhân, tạo ra rào cản đối với hành động tập thể.

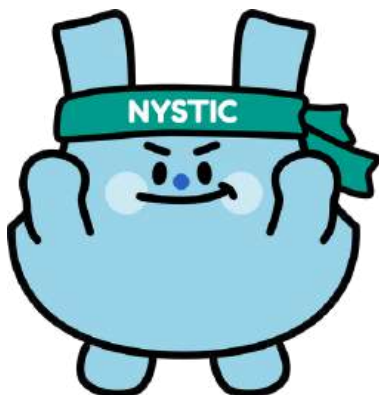
Để thúc đẩy văn hóa phân loại rác thải trong giới trẻ, GreenHub đã triển khai một loạt các phương pháp tiếp cận, tùy chỉnh chúng theo trình độ giáo dục của các trường, tình hình cộng đồng địa phương và xu hướng xã hội:

Tập huấn giáo dục đồng trang lứa thông qua các tổ chức sinh viên: những phương pháp này có hiệu quả trong việc nâng cao đáng kể nhận thức về quản lý chất thải, phân loại rác thải và rác thải nhựa thông qua các buổi đào tạo có mục tiêu. Ví dụ, 50 sinh viên của Đại học Phenikaa đã được trang bị các kỹ năng phân loại rác thải và rác thải nhựa thông qua tập huấn, đóng vai trò như “giáo viên” cho các bạn sinh viên khác trong các câu lạc bộ của trường, vừa giúp các bạn nâng cao nhận thức, vừa tăng tính kết nối cộng đồng giữa các em.

Tài liệu giảng dạy đa dạng như video, bài thuyết trình và bảng hướng dẫn: ví dụ như “Sổ tay Hướng dẫn Thực hành Phân loại và Quản lý Rác thải Bền vững trong Trường học” được thiết kế phù hợp với cách dạy, sự linh hoạt và sáng tạo trong giảng dạy của các trường. Bộ công cụ có thể được sử dụng trong nhiều môn học khác nhau, từ khoa học tự nhiên đến nghiên cứu xã hội, nhờ vậy giảng viên có thể kết hợp các nguyên tắc Không rác thải để phù hợp với chương trình giảng dạy hiện tại.

Các mô hình MRF và phân loại rác thải thực tế để thực hành hàng ngày: cung cấp môi trường học tập thực tế, nơi sinh viên có thể thấy quy trình phân loại và thu gom rác ngay trong trường, từ đó hiểu tầm quan trọng của việc phân loại rác thải đúng cách, tạo động lực cho sinh viên tham gia vào các nỗ lực quản lý rác thải tại nguồn, thúc đẩy thay đổi hành vi nhất quán.

Sự tham gia của bạn bè và cộng đồng: đóng vai trò là chất xúc tác mạnh mẽ để thay đổi hành vi bằng cách nâng cao nhận thức, xây dựng kết nối và cung cấp các trải nghiệm thực tế. "ZHub GreenUp" - một hoạt động giáo dục thông qua thực hành, đã tập hợp một nhóm học sinh, sinh viên có cùng sở thích, thúc đẩy tinh thần làm việc nhóm và hợp tác giữa các bạn và cộng đồng để cải thiện môi trường sống. Cảm giác thành tựu và tinh thần cộng đồng được tạo ra trong các sự kiện này thường khuyến khích các em áp dụng các hoạt động bền vững hơn trong cuộc sống hàng ngày.

Hình 55: Cán bộ GreenHub tặng quà cho các em nhỏ trúng thưởng minigame Phân loại rác thải trong sự kiện tại phường Hoàng Lâm

IV. Kế hoạch của ZHub trong năm 2025

1. Duy trì và cung cấp hỗ trợ kỹ thuật cho bảy trường học nông cốt

Để hỗ trợ bảy trường học nông cốt duy trì và mở rộng mô hình Trường học không rác, GreenHub sẽ tiếp tục tổ chức tập huấn bổ sung cho học sinh và giáo viên, hỗ trợ thiết bị, phát triển nguồn lực và kết nối các trường học với cộng đồng.

ZHub cũng sẽ tổ chức các chương trình học hỏi, giao lưu chia sẻ kinh nghiệm đối với các trường, tạo nên mạng lưới các trường chia sẻ nguồn lực, chung tay hành động vì một mục tiêu chung.

Các hoạt động dự kiến gồm

- Các buổi tập huấn về Không rác thải và kỹ năng ủ rác hữu cơ do các học sinh, sinh viên có kinh nghiệm tổ chức cho các bạn học sinh, sinh viên khóa mới.
- Đánh giá định kỳ các mô hình và thiết bị của Cơ sở phục hồi vật liệu (MRF) để xác định các nhu cầu cải tạo hoặc sửa chữa.
- Tổng hợp và chia sẻ các tài liệu và chương trình giáo dục Không rác thải thành công từ các trường học và tổ chức khác trong mạng lưới.
- Tổ chức các sự kiện cộng đồng nhằm nâng cao nhận thức về các sáng kiến Không rác thải và thu hút phụ huynh tham gia hỗ trợ việc học của con.
- Hợp tác giữa bảy trường học nông cốt để chia sẻ kinh nghiệm, thách thức và các hoạt động thực hành thành công trong việc triển khai các mô hình Không rác thải.

Khi chương trình tiếp tục phát triển, sự hỗ trợ và phân bổ nguồn lực sẽ rất cần thiết để duy trì các sáng kiến này và mở rộng tác động của chúng tới nhiều trường học và cộng đồng hơn tại Việt Nam.

Hình 56: Học sinh tại trường Tiểu học Chi Lăng đánh giá trực quan buổi tập huấn Không rác thải

Hình 57: Cán bộ GreenHub và học sinh trường Tiểu học Chi Lăng, tham gia vẽ tranh tường tại trường với chủ đề rác thải và phân loại rác thải

2. Mở rộng mạng lưới trường nòng cốt trong ZHub

Các thành phố lớn thường có mật độ dân số cao và tăng trưởng kinh tế nhanh chóng, dẫn đến các vấn đề rác thải nghiêm trọng, gây ô nhiễm và các mối quan ngại về sức khỏe. Giải quyết vấn đề quản lý rác thải là vô cùng cần thiết để ngăn ngừa ô nhiễm môi trường biển, đặc biệt là với các thành phố gần biển và nhiều kênh rạch, sông ngòi.

Thành phố lớn cũng có dân số đa dạng, tập trung nhiều người từ các thành phố lân cận, tạo ra cơ hội để thu hút nhiều nhóm cộng đồng, doanh nghiệp và tổ chức giáo dục khác nhau tham gia vào các nỗ lực phát triển bền vững, thúc đẩy cách tiếp cận hợp tác trong quản lý rác thải.

Hình 58: Học sinh trường Tiểu học Tô Hiến Thành tham gia một lớp học về quy tắc 5Rs trong Không rác thải với chuyên gia từ GreenHub

ZHub Fanpage

Tin bài trên Báo chí

2022 (tiếng Việt)

- Lễ hội Không rác: Trường học Không rác
- Đối thoại: Trường học Không rác và Hơn thế nữa
- Nâng cao nhận thức về lối sống xanh, không rác thải trong trường học
- Xây dựng lối sống không rác thải trong trường học
- Trường học không rác và hơn thế nữa

2023 - 2024 (tiếng Việt)

- Lễ kỷ niệm 2 năm hợp tác với APD
- Ký kết MOU với trường Mầm non Lâm Động

Video trên các kênh truyền thông của ZHub

2022 (tiếng Việt)

- Hội trại trải nghiệm

2023 (tiếng Việt)

- Hành trình 2 năm của ZHub và Trường học Trải nghiệm
- Không bao giờ là quá trẻ để dẫn đầu
- Lễ hội Không rác - Trường học Không rác 2022

Tờ thông tin trực tuyến

- Tờ thông tin Giải bóng APD Cup 2024 (tiếng Anh)
- Báo cáo khảo sát tình trạng Quản lý rác thải (tiếng Anh)
- Tờ thông tin cuộc thi Khởi Nghiệp Xanh tại Đại học Phenikaa 2024 (tiếng Anh & tiếng Việt)
- C24 - Chiến dịch Không nhựa tháng 7 (tiếng Việt)

Báo cáo và Bản tin quý

Báo cáo năm

- Báo cáo năm 2023 (tiếng Việt)
- Tờ thông tin Báo cáo năm 2023 (tiếng Anh)

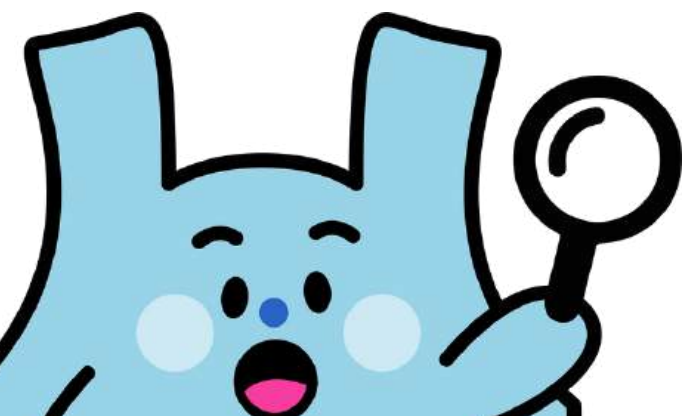
Bản tin quý (tiếng Việt)

- Bản tin quý 1/2024
- Bản tin quý 2/2024
- Bản tin quý 3/2024
- Bản tin quý 4/2024

Tin bài trên Đài truyền hình Việt Nam

- Mô hình trường học Không rác thải (tiếng Việt)
- Môi trường và nhận thức của giới trẻ (tiếng Việt)
- Ra mắt Liên minh trường học Không rác thải (tiếng Việt)

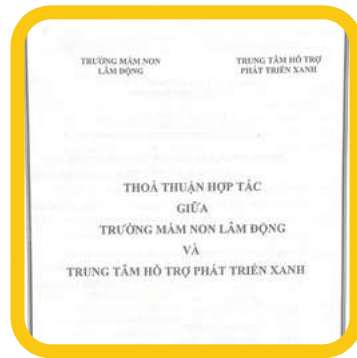
Tài liệu học tập và giảng dạy (tiếng Việt và phụ đề tiếng Anh)

- Hướng dẫn ủ phân
- Phân loại rác thải nhựa
- 5Rs là gì?
- Bộ thẻ phân loại rác thải
- Hướng dẫn phân loại rác thải
- Hướng dẫn phân loại rác thải Đại học Phenikaa 2024

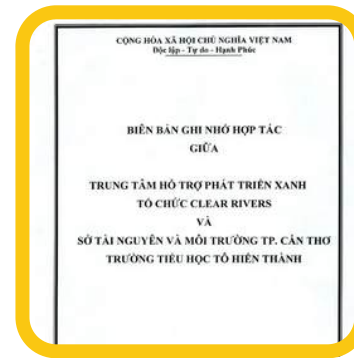

VI. Phụ lục

1. Mẫu Biên bản ghi nhớ (tiếng Việt)

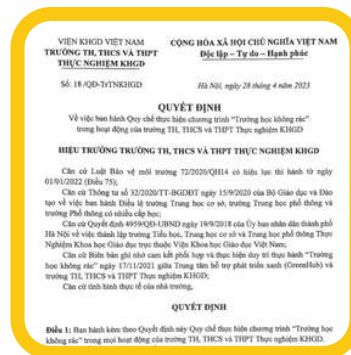

Biên bản ghi nhớ giữa trường Mầm non Lâm Động và GreenHub

Biên bản ghi nhớ giữa trường Tiểu học Tô Hiến Thành và GreenHub

2. Mẫu Quy định Trường học Không rác thải (tiếng Việt)

Quy định Không rác thải của ESE

3. Mẫu giám sát, học tập, đánh giá, thu thập dữ liệu

024	1	Number of events/events	Training Workshop/meeting/Seminar Communications/campaign Competition
	2	Number of live participants	Gender (Male/Female/other) Components: Students/teachers/school officials/other
	3	Number of people receiving information from the media/interactions	
		Number of people whose can/can't	Male/female/other

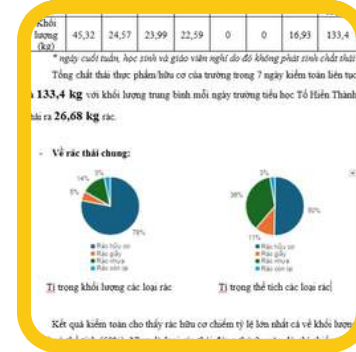
Mẫu theo dõi thay đổi của các trường học/trường Đại học (tiếng Anh)

Quy trình kiểm toán rác thải của GreenHub (tiếng Việt)

Báo cáo khảo sát đầu vào trường Tiểu học Bạch Đằng (tiếng Việt)

Báo cáo khảo sát đầu vào trường Tiểu học Tô Hiến Thành (tiếng Việt)

H&M là nhà tài trợ đầu tiên và chính của chương trình ZHub - Trường học Không rác và Hơn thế nữa

Trường học Không rác và Hơn thế nữa

(+84 24) 629 26764

info@greenhub.org.vn

ZHub - Zero Waste Schools & More

